

PROGRAM ROZWOJU DZIELNICY REMBERTÓW MIASTA STOŁECZNEGO WARSZAWY DO 2020 ROKU

przyjęty Uchwałą Nr 165/LII/2014
Rady Dzielnicy Rembertów m. st. Warszawy
z dnia 28 stycznia 2014 roku
w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Dzielnicy Rembertów
m.st. Warszawy do 2020 roku

(wyciąg)

(pominięto część „DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ REMBERTOWA” i Załączniki nr 1-5)

Warszawa 2014

SPIS TREŚCI (na czerwono struktura wyciągu)

WPROWADZENIE	4
Geneza Programu	4
Założenia formalno-prawne	4
Formy i metody pracy	5
Etapy konstruowania Projektu Programu Rozwoju	5
DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ REMBERTOWA	
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE DZIELNICY REMBERTÓW M.ST. WARSZAWY	
2. UWARUNKOWANIA HISTORYCZNE	
3. POWIERZCHNIA I LUDNOŚĆ	
4. GOSPODARKA I RYNEK PRACY	
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
6. POLITYKA I GOSPODARKA PRZESTRZENNA	
7. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	
7.1. Oświata	
7.2. Kultura	
7.3. Sport	
8. TURYSTYKA I REKREACJA	
9. MIESZKALNICTWO	
10. BEZPIECZEŃSTWO	
11. ZDROWIE	
12. BEZPIECZEŃSTWO SOCJALNE	
13. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	
14. POZIOM SATYSFAKCJI MIESZKAŃCÓW	
ANALIZA SWOT	7
CELE PROGRAMU	10
REALIZACJA PROGRAMU	16
KONTROLA ZARZĄDCZA	17
SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI	17
FINANSOWANIE PROGRAMU	18
PROMOCJA PROGRAMU	20
HARMOGRAM REALIZACJI PROGRAMU (odrębny plik)	20
NAKREŚLENIE DAJSZYCH KIERUNKÓW ZMIAN DZIELNICY REMBERTÓW M.ST. WARSZAWY (w perspektywie do 2030 roku)	21
Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych MPWiK (wyciąg dot. Dzielnicy Rembertów) (odrębny plik)	22
Kryteria wyboru i kwalifikacji dzielnicowych drogowych zadań inwestycyjnych	23
Wykaz drogowych zadań inwestycyjnych znajdujących się w zakresie działania Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy wraz z przykładową kolejnością realizacji wg przyjętych kryteriów (w perspektywie do 2030 roku)	24
Wybrane potencjalne zadania wynikające z projektów planów miejscowych (w perspektywie do 2030 roku)	26
Wybrane potencjalne zadania wynikające z planów miejscowych (w perspektywie do 2030 roku)	27
Bibliografia	29
Słownik najważniejszych pojęć	30
Załącznik 1. Spójność Programu Rozwoju Lokalnego Dzielnicy Rembertów z dokumentami strategicznymi m.st. Warszawy	
Załącznik 2. Raport z przebiegu konsultacji społecznych	
Załącznik 3. Sposób rozpatrzenia wniosków mieszkańców zgłoszonych podczas konsultacji społecznych	
Załącznik 4. Wykaz instytucji współpracujących podczas diagnozy	
Załącznik 5. Materiały źródłowe do opisu sytuacji społeczno-gospodarczej Rembertowa	

Wykaz skrótów

AON - Akademia Obrony Narodowej
BAiPP - Biuro Architektury i Planowania Przestrzennego Urzędu m.st. Warszawy
BBiZK - Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m.st. Warszawy
BDiK - Biuro Drogownictwa i Komunikacji Urzędu m.st. Warszawy
BFEiRG - Biuro Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego Urzędu m.st. Warszawy
Blufr - Biuro Infrastruktury Urzędu m.st. Warszawy
BOS - Biuro Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy
BSKZ Biuro Stołecznego Konserwatora Zabytków Urzędu m.st. Warszawy
CKS - Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy
DZRPPiRPA - Dzielnicowy Zespół Realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
MPWiK - Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A.
mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MRSiR – Międzysiedlowa Rada Sportu i Rekreacji
MSG - Mazowiecka Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.
OPS - Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
PGNiG - Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.
PKP PLK – PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
SSiR – Stanowisko ds. Sportu i Rekreacji Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
SUiKZP - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy
SzOK – Szkolny Ośrodek Kariery
SZPZLO - Samodzielnego Zespołu Publicznych Zakładów Lecznictwa Otwartego Warszawa-Rembertów
WaiB - Wydział Architektury i Budownictwa Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
WGGiDG - Wydział Gospodarki Gruntami i Działalności Gospodarczej Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
WI - Wydział Informatyki Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
WIR - Wydział Infrastruktury Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
WkiP - Wydział Kultury i Promocji Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
WOS - Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
WSSiZ - Wydział Spraw Społecznych i Zdrowia Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
ZDM – Zarząd Dróg Miejskich m.st. Warszawy
ZMiD – Zarząd Miejskich Inwestycji Drogowych m.st. Warszawy
ZOiW - Zespół Oświaty i Wychowania Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
ZOM - Zarząd Oczyszczania Miasta

WPROWADZENIE

Dzielnica Rembertów (dalej także jako „Dzielnica”) jest integralną częścią Miasta Stołecznego Warszawy we wszystkich aspektach funkcjonowania jednostki przestrzennej. Miasto Stołeczne Warszawa jest gminą o statusie miasta na prawach powiatu tj. gminą miejską, która wykonuje równocześnie publiczne zadania gminne i powiatowe. Część zadań gminnych Miasto st. Warszawa wykonuje poprzez organy dzielnic (radę i zarząd dzielnic) - tj. samorząd dzielnicowy.

Wszelkie działania organów Miasta (Rady m.st. Warszawy i Prezydenta m.st. Warszawy) mające na celu rozwój m.st. Warszawy i poprawę jakości życia gminnej wspólnoty samorządowej, którą stanowią łącznie wszyscy mieszkańcy Warszawy (18 dzielnic), bezpośrednio lub pośrednio wpływają na warunki życia mieszkańców Rembertowa.

Organy Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy (Rada Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy i Zarząd Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy) korzystając ze swoich ustawowych i statutowych kompetencji wynikających z zakresu zadań publicznych Dzielnicy Rembertów równocześnie - jako gospodarz Dzielnicy – są odpowiedzialne za wykorzystanie w optymalnym zakresie możliwości rozwoju Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy i czynników mogących wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców Dzielnicy w istniejących uwarunkowaniach rozwoju m.st. Warszawy.

Geneza Programu

Program Rozwoju Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy (dalej „Program” lub "Program Rozwoju") został przygotowany jako dokument programowy ukierunkowujący politykę władz Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego w wyznaczonym horyzoncie czasowym.

Podjęcie prac nad Programem wynikało z potrzeby opracowania wieloletniego dokumentu strategicznego Dzielnicy oraz z konieczności przygotowania Dzielnicy do aplikowania o środki z budżetu Unii Europejskiej w nowej perspektywie finansowej 2014-2020. Dokument ma spełniać także rolę informacyjną dla mieszkańców Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy.

Program został opracowany w oparciu o akty prawne miasta stołecznego Warszawy oraz dokumenty planistyczne. Warszawa posiada dokumenty strategiczne: Społeczna Strategia Warszawy do 2020 roku, Strategia rozwoju miasta stołecznego Warszawy do 2020 roku oraz wiele programów operacyjnych z różnych dziedzin o różnej perspektywie czasowej (**załącznik 1**), które obowiązują także Dzielnicę Rembertów m.st. Warszawy. Konieczna stała się aktualizacja charakterystyki stanu i diagnozy pozycji rozwojowej Dzielnicy w kontekście obowiązujących w m.st. Warszawie dokumentów strategicznych i programów operacyjnych z różnych dziedzin. Operacjonalizacja ww. dokumentów daje możliwość realizowania strategii Warszawy adekwatnie do potrzeb i oczekiwań mieszkańców Rembertowa.

Prace przygotowawcze do opracowania Programu były poświęcone identyfikacji zasobów i problemów Rembertowa. Niezbędna była też współpraca z biurami Urzędu m.st. Warszawy w sprawie opracowania strategicznego dokumentu Dzielnicy, który będzie spójny ze Strategią rozwoju miasta stołecznego Warszawy oraz Społeczną Strategią Warszawy.

Program Rozwoju Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy ma ściśle odniesienie do struktury programowania strategicznego państwa określonego w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Koncepcja takiego dokumentu wynika z projektowanych działań w ramach nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej, a tym samym Polski, do 2020 roku. Nie ma wątpliwości, że bez określenia ram programowych, kierunków interwencji publicznej oraz zakładanych rezultatów, pozyskiwanie środków unijnych i włączenie ich w rządowe i ogólnomiejskie działania systemowe byłoby utrudnione.

Program Rozwoju Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy nie jest deklaracją ustawowych zobowiązań samorządu, ale wyborem konkretnych wyselekcjonowanych działań, które mają szczególne znaczenie rozwojowe. Realizacja Programu odnosi się przede wszystkim do działań, które są możliwe do realizacji w ramach Dzielnicy (oczywiście niekoniecznie w ramach obecnych środków finansowych) oraz tych, które wynikają z zadań ogólnomiejskich m.st. Warszawy. Jednak podstawą realizacji Programu są działania realizowane lokalnie.

Przy przygotowywaniu Programu nie dysponowano informacjami na temat budżetu środków Unii Europejskiej w ramach kolejnej perspektywy finansowej na lata 2014-2020.

Założenia formalno – prawne

Na podstawie uchwał Zarządu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy regulujących prace nad projektem Programu powołano 3 zespoły: koordynacyjny, konsultacyjny oraz zespół operacyjny. Określono kompetencje i zadania dla poszczególnych zespołów.

- 1) Zespół koordynacyjny zajmował się monitorowaniem prac nad projektem Programu, w szczególności zatwierdzeniem poszczególnych etapów realizacji.
- 2) Zespół konsultacyjny, złożony z przedstawicieli Rady Dzielnicy, Samorządów Osiedli, Młodzieżowej Rady Dzielnicy, Rembertowskiej Akademii Seniora oraz Akademii Obrony Narodowej wyznaczył główne kierunki działań, opiniował propozycję harmonogramu realizacji Programu.
- 3) Zespół operacyjny złożony z 5 zespołów zadaniowych opracował harmonogram realizacji Programu. Liderami zespołu zostali przedstawiciele Urzędu Dzielnicy oraz dyrektorzy jednostek organizacyjnych.

Program jest spójny z dokumentami strategicznymi miasta stołecznego Warszawy, m.in. Społeczną Strategią Warszawy, Strategią rozwoju miasta stołecznego Warszawy do 2020 roku. Spójność Programu Rozwoju Dzielnicy Rembertów z dokumentami strategicznymi m.st. Warszawy została przedstawiona w **Załączniku 1**.

Formy i metody pracy

Prace nad dokumentem miały różne formy i metody:

- 1) prace własne zespołu koordynacyjnego, zaproszonych specjalistów i doradców (monitoring poszczególnych etapów realizacji, konsultacje),
- 2) seminaria zespołów poświęcone m.in.:
  - dyskusji nad kluczowymi problemami i wyzwaniami dla Rembertowa: Analiza SWOT;
  - określeniu kierunku rozwoju Rembertowa;
  - wyznaczeniu celu głównego, celów szczegółowych oraz priorytetów rozwoju.
- 3) przygotowanie i opracowanie diagnozy społeczno-gospodarczej Dzielnicy:
  - analiza dostępnych diagnoz;
  - przygotowanie diagnoz przez Urząd Dzielnicy i jednostki organizacyjne;
  - opracowanie materiałów uzupełniających.
- 4) warsztaty zespołów zadaniowych;
- 5) konsultacje społeczne.

Podczas opracowywania Programu zastosowano zasadę partycypacji społecznej. Zgodnie z tą zasadą uczestnicy nie tylko byli informowani o działaniach, ale wszystkie przedsięwzięcia były konsultowane a przede wszystkim wspólnie konstruowany był najważniejszy dokument strategiczny Rembertowa. W trakcie tworzenia Programu nastąpiły interakcje pomiędzy uczestnikami procesu, którzy posiadali różne doświadczenia. Realizatorów łączyła zadeklarowana chęć pracy na rzecz rozwoju Rembertowa. Byli to ludzie z różnych środowisk: przedstawiciele administracji samorządu, radni, przedstawiciele organizacji obywatelskich, przedsiębiorcy, społecznicy. W procesie budowania Programu pojawiło się zaufanie, budowanie jedności grupowej oraz umiejętność pracy zespołowej. W dokumencie czytelnik nie znajdzie ww. zjawisk, jest to jednak jedno z najważniejszych osiągnięć Programu. Około 100 osób wspólnie wypracowało Program. Osoby zaangażowane w proces postrzegały Rembertów jako miejsce ciągle pojawiających się szans rozwojowych, które sprawna organizacja powinna wykorzystać.

Etapy konstruowania Projektu Programu Rozwoju

Opracowanie Programu obejmowało:

1. Konsultacje z przedstawicielami biur Urzędu m.st. Warszawy w sprawie współpracy.

Idea konstruowania Programu spotkała się z akceptacją Zastępcy Prezydenta m.st. Warszawy Michała Olszewskiego, odpowiedzialnego m.in. za politykę rozwoju miasta i pozyskiwanie funduszy europejskich. Zarząd Dzielnicy uzyskał deklarację współpracy biur Urzędu m.st. Warszawy podczas konstruowania Programu. W konsekwencji Biuro Funduszy Europejskich i Rozwoju Gospodarczego oraz Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy zapewniły pomoc merytoryczną eksperta oraz współorganizowały konsultacje społeczne.
2. Przygotowanie dokumentacji formalno – prawnej regulujących prace nad projektem Programu (Uchwały Zarządu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy, Zarządzenia Burmistrza Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy w sprawie powołania zespołów zadaniowych).
3. Gromadzenie i analizę materiałów diagnostycznych dotyczących sytuacji społeczno-gospodarczej Rembertowa.

Postanowiono poddać analizie:

  - materiały przygotowane w związku z pracami nad priorytetami społecznymi Dzielnicy w 2010 roku;
  - sprawozdania dzielnicowych jednostek organizacyjnych, m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej, Domów Kultury;
  - dokumenty związane z przygotowaniem lokalnego programu rewitalizacji;
  - materiały przygotowywane dotychczas do analizy innych dokumentów strategicznych opracowanych na potrzeby Dzielnicy lub Miasta;
  - materiały statystyczne Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego i Urzędu m.st. Warszawy, dotyczące sytuacji Dzielnicy oraz dane porównawcze Dzielnicy na tle miasta.

Na podstawie istniejącej dokumentacji przygotowano autorskie materiały diagnostyczne.
4. Opracowanie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Dzielnicy.
5. Przygotowanie analizy SWOT.

Podczas wspólnych posiedzeń zespoły opracowały analizę SWOT Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy, uzupełnioną i zweryfikowaną przez radnych Dzielnicy na końcowym etapie prac. Określono mocne i słabe strony Dzielnicy a także szanse i zagrożenia rozwoju.
6. Określenie celu głównego Programu.

Zespół konsultacyjny i koordynacyjny, na podstawie materiałów diagnostycznych, podczas kilku spotkań warsztatowych sprecyzował cel główny i cele szczegółowe Programu oraz priorytety działań.

7. Zespół operacyjny w 5 zespołach zadaniowych opracował harmonogram realizacji Programu.
Zespoły zadaniowe zostały wyznaczone do opracowania harmonogramu realizacji w następujących obszarach:
- Kapitał ludzki (3 podzespoły: bezpieczeństwo, oświata, problemy społeczne),
  - Integracja społeczna,
  - Inwestycje,
  - Zagospodarowanie przestrzenne,
  - Kapitał przyrodniczo-historyczny (2 podzespoły: sport, środowisko).
- W pracach zespołów udział wzięli przedstawiciele samorządu Dzielnicy i podległych mu jednostek (m.in. edukacja, pomoc społeczna, kultura), przedstawiciele działających w Dzielnicy organizacji pozarządowych z różnych środowisk. Obok organizacji pozarządowych obecni byli przedstawiciele samorządów osiedli. Zostali również zaproszeni przedstawiciele lokalnego biznesu.
Zespoły określiły kierunki interwencji publicznej (konkretne przedsięwzięcia) oraz wskaźniki monitoringu i ewaluacji, przygotowano wstępny harmonogram realizacji Programu.
8. Konsultacje społeczne
Projekt Programu został przedstawiony mieszkańcom w formie konsultacji społecznych, które odbyły się na przełomie lutego i marca 2013 r.. Pełny opis przebiegu konsultacji znajduje się w Raporcie (**Załącznik 2**)
9. Opracowanie pełnej wersji projektu Programu
Po konsultacjach społecznych, zespół koordynacyjny (Zarząd Dzielnicy, Przewodniczący Rady Dzielnicy) dokonał analizy wniosków, zgłoszonych przez mieszkańców. Na ich podstawie dokonano korekty niektórych zapisów w projekcie Programu. Wykaz zgłoszonych wniosków oraz decyzje zespołu koordynacyjnego zostały umieszczone w **Załączniku 3**.
10. Przyjęcie projektu Programu Rozwoju Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy przez Zarząd Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy i przekazanie projektu do Rady Dzielnicy.
11. Podjęcie przez Radę Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy uchwały w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy.

(...)

Pominięto część „DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ REMBERTOWA”

(...)

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT została opracowana w szczególności na podstawie raportu „Mieszkańcy o sytuacji społecznej Dzielnicy Rembertów” ze stycznia 2010 r., formularza „Gromadzenie danych o sytuacji społecznej Dzielnicy Rembertów” z lipca 2011 r. oraz protokołów z posiedzeń zespołu konsultacyjnego zajmującego się Programem.

Czynniki rozwojowe wewnętrzne opisują sytuację wewnętrzną Dzielnicy i są identyfikowane jako słabe i mocne strony Dzielnicy. Mają charakter prospektywny, to znaczy w analizie przedmiotem zainteresowania jest głównie ich znaczenie z punktu widzenia rozwoju sytuacji w przyszłości.

Czynniki rozwojowe zewnętrzne opisują sytuację zewnętrzną Dzielnicy i są identyfikowane jako szanse i zagrożenia w otoczeniu. Otoczenie zewnętrzne Dzielnicy to wszystkie warunki i siły, na które zazwyczaj Dzielnica nie ma wpływu, lecz które oddziałują na jej sytuację i ewentualne programy rozwoju.

Analiza jakościowa SWOT jest podstawą do formułowania programów rozwoju:

1. W jaki sposób dzięki mocnym stronom wykorzystać szanse i przeciwdziałać zagrożeniom?
2. W jaki sposób pomimo słabych stron wykorzystać szanse oraz uniknąć potęgowania zagrożeń?

Mocne strony	Słabe strony	Możliwości (szanse)	Zagrożenia
kameralność	mało sklepów, usług	zainteresowanie rozwojem budownictwa jednorodzinnego, projektowanie zrównoważonego rozwoju (pogodzenie kameralności z jakością handlu i usług)	brak mpzp chroniących kameralny charakter zabudowy Dzielnicy, długie oczekiwanie na niezbędną infrastrukturę techniczną (utwardzone drogi, kanalizację, wodociąg, gaz)
spokój, cisza	niewystarczająca do potrzeb infrastruktura społeczna i oferta dla mieszkańców, przede wszystkim seniorów	zaprojektowanie rozwiązań urbanistycznych zachowujących lokalny, nieuciążliwy i przyjazny charakter zagospodarowania terenu Dzielnicy	wypełnienie luk niezagospodarowanego terenu wysokim budownictwem, wzrost ruchu tranzytowego przez centralne i mieszkaniowe części Dzielnicy, a nie jej obrzeżami
las, zieleń, przyroda	mało miejsc o charakterze rekreacyjno-turystycznym, w tym na terenach leśnych i niska ich jakość	możliwość zagospodarowania miejsc i tras na terenie rezerwatów i lasów miejskich na potrzeby rekreacyjno-turystyczno-edukacyjne	brak planów ochrony rezerwatów i programów wykorzystania terenów leśnych Dzielnicy
bliskość centrum stolicy	drenaż najlepszych absolwentów i wykształconych pracowników przez instytucje ulokowane bliżej centrum stolicy	możliwości zatrudnienia poza Dzielnicą, motywacja do nauki i podnoszenia kwalifikacji efektem wyzwań stawianych przez stołeczny rynek pracy, możliwości napływu kapitału i rozwoju przedsiębiorczości	obniżenie wpływów podatkowych, osłabienie więzi lokalnych w ramach społeczności Dzielnicy
dobra komunikacja kolejowa z centrum	niski poziom synchronizacji rozkładów komunikacji miejskiej, niezadowolająca sieć komunikacji autobusowej,	korzystanie z oferty innych dzielnic (zatrudnienia, ofert kulturalno-sportowo-rekreacyjnych, handlowo-usługowych oraz edukacyjnych)	brak dywersyfikacji rodzajów transportu, dogodność połączeń tylko kolejowych z centrum Warszawy, utrzymywanie się niedogodności komunikacyjnych w innych kierunkach niż do Śródmieścia
mały lokalny ruch pojazdów	lokalne korki wzdłuż przejazdów kolejowych, brak wystarczającej liczby bezkolizyjnych przejazdów przez linię kolejową	utrzymanie przyjaznego, lokalnego charakteru zabudowy Dzielnicy, wyodrębnienie ruchu tranzytowego na obrzeża Dzielnicy	groźba zamknięcia przejazdów przez linię kolejową bez planów budowy bezkolizyjnych przejazdów, utrzymywanie się uciążliwego tranzytu przez centrum Dzielnicy, zagęszczenie budownictwa mieszkaniowego w stosunku do przepustowości infrastruktury drogowej

wysoki poziom bezpieczeństwa	wandalizm, kradzieże tkwiące silnie w świadomości mieszkańców, niewystarczający system monitoringu	stała tendencja obniżania przestępczości i innych przejawów patologii społecznych	wpływ negatywnych tendencji ogólnych i nowych zagrożeń w zakresie uzależnień i innych patologii społecznych
dobra infrastruktura szkolna	niedobory w infrastrukturze przedszkolnej (brak żłobków, zbyt mało miejsc w samorządowych przedszkolach)	posiadanie gruntów pod żłobek i możliwości pozyskania środków na jego budowę oraz możliwości zwiększenia miejsc w przedszkolach samorządowych	wzrost najmłodszej populacji przy niedoborach finansowych na edukację w budżecie stolicy i Dzielnicy
tendencja przyrostu ludności	niestabilna sytuacja oświaty w Dzielnicy, szczególnie ponadpodstawowej, ze względu na korzystanie dzieci i młodzieży z ofert innych dzielnic, brak perspektywy istotnego wzrostu podaży pracy w Rembertowie jako dzielnicy mieszkaniowej	możliwość pozyskiwania środków finansowych z innych źródeł zewnętrznych, szanse rozwojowe Dzielnicy wynikające z jej stołeczności, odpowiedzialność za realizację zadań rozwojowych przez m.st. Warszawy i jej jednostki	sytuacja gospodarcza kraju może przyczynić się do wzrostu bezrobocia, ubóstwa oraz uzależnień, destabilizacja życia rodzinnego
uznane tradycje handlu i usług	niska aktywność w zakresie działalności gospodarczej	umożliwianie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, możliwość prezentacji ofert handlowych w oparciu o współpracę ze tzw. „ścianą wschodnią” Polski i Wschodem w zakresie tradycyjnych i ekologicznych produktów	dominacja wielkopowierzchniowego handlu, wzrost opłat za wynajem nieruchomości dla handlu i usług powodujący zmniejszenie opłacalności działalności handlowej i usługowej w Dzielnicy przy ograniczonym wzroście popytu konsumpcyjnego
popyt na budownictwo mieszkaniowe	brak lub zdezaktualizowane dokumenty zagospodarowania przestrzennego	możliwość pozyskania i uzbrojenia terenów pod budownictwo mieszkaniowe, w tym jednorodzinne, możliwość równoważenia przyrostu mieszkań inwestycjami towarzyszącymi	nagromadzenie uciążliwej infrastruktury, wysokiej zabudowy, ograniczenia powierzchni zielonej i parkingowej, wzrost natężenia ruchu komunikacyjnego
zdiagnozowane potrzeby na infrastrukturę techniczną w Dzielnicy	niepełna infrastruktura techniczna, zwłaszcza w zakresie ciepłownictwa i sieci wodociągowo-kanalizacyjnej oraz drogownictwa	partycypacja mieszkańców w realizacji zadań samorządu terytorialnego	wielość decydentów wpływających na rozwój Dzielnicy, rozproszenie własności nieruchomości, przedłużające się procedury pozyskiwania terenów i budowy instalacji wodno-kanalizacyjnej i gazowej
niski poziom bezdomności	przestarzała substancja komunalnego zasobu mieszkaniowego	możliwość kontynuowania budownictwa komunalnego	niskie fundusze na budownictwo komunalne i remont komunalnej substancji mieszkaniowej
tradycje walk o niepodległość oraz związane z budową Państwa Polskiego po 1918 r.	niska świadomość historyczna, słaba integracja działań w upowszechnianiu tradycji niepodległościowych i lokalnych w Dzielnicy	budowa tożsamości narodowej i lokalnego patriotyzmu w oparciu o tradycje związane z budową Państwa Polskiego po 1918 r. oraz o tradycje walk niepodległościowych na terenie Rembertowa	brak spójności działań w oparciu o historię i tradycje patriotyczne Rembertowa, niedostateczne wykorzystanie możliwości zebranie świadectw historii

<p>cenne miejsca pamięci narodowej</p>	<p>niski poziom wiedzy o miejscach pamięci narodowej w Rembertowie, niewykorzystywanie tych miejsc do kształtowania świadomości historycznej, brak ekspozycji miejsc pozytywnych dokonań, w tym związanych z budową Państwa Polskiego po 1918 r.</p>	<p>możliwości budowy i eksponowania obiektów upamiętniających miejsca pamięci narodowej, wykorzystanie tych miejsc w edukacji historycznej, zwłaszcza młodzieży</p>	<p>brak środków finansowych na największe projekty, w tym rewitalizację obszaru tworzącego układ urbanistyczno-architektoniczny AON czy projekty upamiętniające walki niepodległościowe, zanik tożsamości i lokalnego patriotyzmu</p>
<p>wysoki stopień wrażliwości społecznej lokalnej społeczności</p>	<p>polaryzacja społeczeństwa, brak integracji pomiędzy osiedlami, co wynika ze specyfiki położenia Dzielnicy – obszar Dzielnicy przedzielony arteriami komunikacyjnymi</p>	<p>wykorzystanie potencjału społecznego samorządów osiedli, organizacji pozarządowych i wolontariatu, dobra współpraca pomiędzy Urzędem Dzielnicy a organizacjami pozarządowymi</p>	<p>dotychczasowy brak całościowej wizji rozwoju Dzielnicy, niewystarczający budżet Dzielnicy na realizację zadań, bierność mieszkańców w rozwiązywaniu problemów wspólnych</p>
<p>usportowienie młodzieży, zainteresowanie sportem i rekreacją seniorów</p>	<p>brak dzielnicowego ośrodka sportu i rekreacji, w tym stadionu, wystarczającej liczby ogólnodostępnych boisk i hal sportowych</p>	<p>zaspokojenie aspiracji sportowych, poprawa zdrowia mieszkańców</p>	<p>bariery formalno-prawne w pozyskiwaniu nieruchomości na cele turystyczno-rekreacyjno-sportowe, wzrost zagrożeń patologiami społecznymi, spadek aktywności ruchowej, pogarszanie się zdrowia mieszkańców</p>
<p>aktywna działalność instytucji kultury</p>	<p>problemy lokalowe domów kultury, brak hali widowiskowo-sportowej, muszli koncertowej</p>	<p>szkoła jako lokalne centrum integracji społeczności lokalnej i kulturotwórcze, możliwości tworzenia wielofunkcyjnego centrum handlowo-usługowego, spełniającego również funkcje integracyjne i kulturotwórcze w centrum Rembertowa (przy PKP Warszawa-Rembertów), możliwości wykorzystania terenu pod dzielnicowe centrum kultury</p>	<p>brak koncepcji budowy dzielnicowego centrum kultury w Rembertowie i środków publicznych na nową instytucję kultury, zmarginalizowanie roli obecnych domów kultury</p>

Na podstawie powyższej analizy określono cel główny Programu, cele szczegółowe oraz priorytety rozwoju Dzielnicy.

CELE PROGRAMU

Cel główny, cele szczegółowe, priorytety

Cel główny

Rembertów - w określonych warunkach samodzielności - obszarem zintegrowanego, przyjaznego sąsiedztwa o wysokim standardzie życia z wszechstronnie rozbudowanymi funkcjami kulturalnymi, oświatowymi, sportowo-rekreacyjnymi, nowoczesną i wygodną infrastrukturą komunikacyjną, socjalną i usługową oraz obszarem czystym ekologicznie.

Cel główny, realizowany będzie poprzez następujące cele szczegółowe:

Cel 1. Dążenie do zapewnienia spójności społecznej i gospodarczej.

Cel 2. Systemowa poprawa gospodarowania przestrzenią.

Cel 3. Wykorzystanie potencjału i szans związanych z sytuacją demograficzną Dzielnicy.

Cel 4. Wykorzystanie potencjału przyrodniczo-historycznego Dzielnicy do stworzenia kompleksowej oferty rekreacyjno-turystycznej.

Cel główny i cele szczegółowe realizowane będą poprzez dziesięć priorytetów oraz czterdzieści cztery konkretne kierunki interwencji publicznej (działania):

Cel 1. Dążenie do zapewnienia spójności społecznej i gospodarczej.

Priorytet 1. Zapewnienie spójności społecznej Dzielnicy.

Działanie 1.1. Wsparcie rozwoju organizacji obywatelskich oraz dialogu społecznego poprzez udział w przygotowaniu wieloletniego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi, wspieranie rozwoju inicjatyw lokalnych, wspieranie rozwoju organizacji młodzieżowych, dzielnicową komisję dialogu społecznego.

Działanie 1.2. Poprawa komunikacji społecznej pomiędzy Urzędem Dzielnicy a mieszkańcami poprzez poprawę jakości działań komunikacyjnych urzędu i jednostek mu podległych, rozbudowę nowych form komunikacji i dostępu do informacji publicznej, zwiększenie współpracy z samorządami osiedli.

Działanie 1.3. Tworzenie nowych i rozwój istniejących miejsc integracji mieszkańców:

- 1) Centrum Rembertowa wokół stacji PKP Warszawa-Rembertów spełniające funkcje integracyjne, kulturalne i usługowo-handlowe, uwzględniając przy tym zabezpieczenie miejsc parkingowych.
- 2) Układ urbanistyczno-architektoniczny Akademii Obrony Narodowej – upamiętniający budowę Państwa Polskiego po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., w tym Park Militarny Rembertów.
- 3) Miejsca upamiętniające walki o niepodległość, w tym szczególnie Aleja Chwały upamiętniająca Powstanie Listopadowe.
- 4) Dzielnicowe centrum kultury wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Paderewskiego.
- 5) Placówki oświatowe jako miejsca integracji społeczności lokalnej.
- 6) Kształtowanie przestrzeni publicznej przyjaznej dla mieszkańców, m.in. odpowiednie zagospodarowywanie dróg, w tym ustalanie obszarów ruchu uspokojonego, zachowanie i tworzenie ulic wydzielonych dla ruchu pieszego i rowerowego lub ustalanie ulic z pierwszeństwem dla ruchu pieszego.

Działanie 1.4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej:

- 1) instalacja ogólnodostępnego internetu bezprzewodowego w wybranych lokalizacjach Dzielnicy.
- 2) modernizacja i unifikacja infrastruktury teleinformatycznej w budynkach jednostek organizacyjnych Miasta st. Warszawy, ze szczególnym uwzględnieniem placówek oświaty.

Priorytet 2. Zapewnienie spójności i integralności komunikacyjnej i technicznej Dzielnicy na rzecz zrównoważonego rozwoju.

Działanie 2.1. Podejmowanie działań na rzecz polepszenia powiązań transportowych Dzielnicy z otoczeniem poprzez wspieranie ponaddzielnicowych inwestycji komunikacyjnych.

Działanie 2.2. Rozbudowa i modernizacja sieci dróg dzielnicowych, infrastruktury drogowej i ścieżek rowerowych w celu poprawy bezpieczeństwa oraz likwidacji barier komunikacyjnych Dzielnicy.

Działanie 2.3. Działania zmierzające do zapewnienia mieszkańcom wody o dobrych parametrach jakościowych oraz zwiększenia obszaru Dzielnicy objętego systemem kanalizacji sanitarnej.

- Działanie 2.4.** Rozbudowa i modernizacja dzielnicowej infrastruktury odwodnieniowej celem likwidacji lokalnych rozlewisk i podtopień. Prowadzenie równocześnie działań zapobiegających gwałtownym przyborom wody poprzez:
- 1) ograniczanie nadmiernej powierzchni utwardzonej ulic,
  - 2) zapewnienie odpowiedniego udziału terenów zielonych,
  - 3) budowę zbiorników retencyjnych, w tym odparowalno-chłonnych.
- Działanie 2.5.** Wspieranie rozwiązań technicznych służących ochronie środowiska, w tym:
- 1) promowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków na obszarach nieobjętych siecią kanalizacji sanitarnej w przypadkach uzasadnionych ekonomicznie i zgodnie z przepisami prawa,
  - 2) promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
  - 3) dopuszczenie warunkowe eksploatacji biologicznych lokalnych oczyszczalni ścieków, m.in. oczyszczalni za Akademią Obrony Narodowej,
  - 4) tworzenie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych,
  - 5) ustalenie lokalnych kompostowni odpadów zielonych.
- Działanie 2.6.** Zapewnienie mieszkańcom dostaw energii poprzez rozbudowę i modernizację lokalnych źródeł energii i sieci dystrybucyjnych:
- 1) rozwój lokalnych źródeł energii, w tym mikroelektrowni i przebudowa istniejących ciepłowni na elektrociepłownie,
  - 2) rozwój i wspieranie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wspieranie rozwiązań racjonalizujących użytkowanie energii (poprawa efektywności energetycznej),
  - 3) rozbudowa sieci ciepłowniczych,
  - 4) budowa stacji transformatorowych 15/04 kV,
  - 5) budowa stacji redukcyjnych oraz rozbudowa sieci gazowych niskiego ciśnienia.

Cel 2. Systemowa poprawa gospodarowania przestrzenią.

Priorytet 3. Diagnoza stanu zagospodarowania przestrzennego w Dzielnicy.

- Działanie 3.1.** Analiza prawna i ocena uwarunkowań istniejącego stanu zagospodarowania przestrzennego, w tym analiza obowiązujących aktów prawa miejscowego i ocena ich zgodności z przepisami prawnymi i ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego.
- Działanie 3.2.** Określenie zapotrzebowania na tereny inwestycyjne z uwzględnieniem potrzeb kształtowania przestrzeni publicznych, infrastruktury społecznej, uzbrojenia terenów, obsługi komunikacyjnej, potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa oraz zapotrzebowania społecznego na różne formy budownictwa. Dzielnica Rembertów m.st. Warszawy wskazuje jako priorytetowe następujące obszary inwestycyjne:
- 1) dla rozwoju zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej:
    - a) obszar wokół przystanku kolejowego Warszawa Rembertów, uwzględniając przy tym zabezpieczenie wystarczającej liczby miejsc parkingowych,
    - b) obszar przy ul. Marsa między ul. Żołnierską a ul. Torową,
  - 2) dla rozwoju zabudowy przemysłowo-usługowej – na obszarze Kawęczyna północnego, tj. po obu stronach ul. Chełmżyńskiej na północ od linii kolejowej,
  - 3) dla rozwoju zabudowy mieszkaniowej - nieruchomości położone na pozostałych obszarach przeznaczonych pod zabudowę w SUIKZP Warszawy.

Priorytet 4. Poprawa jakości zagospodarowania przestrzennego w Dzielnicy.

- Działanie 4.1.** Opracowanie lokalnych zasad kształtowania przestrzeni oraz wskaźników zagospodarowania terenu, wskaźników intensywności zabudowy, powierzchni biologicznie czynnej, wysokości zabudowy, liczby miejsc do parkowania, gabarytów zabudowy w odniesieniu do wybranych obszarów urbanistycznych.
- Działanie 4.2.** Sporządzenie Studium zagospodarowania rekreacyjnego terenów leśnych wraz z ich otoczeniem.
- Działanie 4.3.** Sporządzenie Studium rozwiązań komunikacyjnych na terenie Dzielnicy.
- Działanie 4.4.** Wzmocnienie jakościowe planowania przestrzennego poprzez sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów nieobjętych planami miejscowymi oraz dokonanie zmian planów niespełniających obowiązujących przepisów prawa miejscowego. Opracowanie wieloletniego programu sporządzenia planów miejscowych oraz zmian planów obowiązujących z uwzględnieniem:
- 1) rozwoju przestrzennego zgodnego z wizerunkiem Dzielnicy i poszanowaniem ładu przestrzennego.
  - 2) podniesienia jakości przestrzeni publicznej, konieczność ukształtowania centrum Rembertowa.
- Dzielnica Rembertów m.st. Warszawy w ramach poprawy gospodarowania przestrzenią będzie zabiegać o zmianę SUIKZP dla niżej wymienionych wymogów, które obowiązują przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w następującym zakresie:

- 1) rezygnacji z wymogu zachowania 60% powierzchni biologicznie czynnej w północnych i południowych obszarach osiedla Kawęczyn-Wygoda przeznaczonych pod zabudowę,
- 2) ustalenia funkcji zieleni parkowej ZP.1 dla Alei Chwały po południowej stronie ul. Traczy,
- 3) zwiększenia możliwej wysokości zabudowy z 12 do 30 m na obszarach U.12 i (PU).12 na Kawęczynie po północnej stronie linii kolejowej,
- 4) ustalenia korytarza wzdłuż granicy z miastem Żąbki łączącego tereny zielone w północnej części osiedla Kawęczyn-Wygoda,
- 5) rezygnacji z planowanej ulicy zbiorczej Chelmszyńskiej-bis na odcinku między ul. Żołnierską a ul. Chelmszyńską i korekta przebiegu w kierunku zachodnim rejonie ul. Strażackiej,
- 6) obniżenie klasy ul. Mokry Ług i jej przedłużenia do Zielonki ze zbiorczej (Z) na lokalną (L),
- 7) ustalenia przystanku kolejowego Kawęczyn na linii kolejowej nr 448 Warszawa Zachodnia – Warszawa Rembertów.
- 8) modyfikacji przebiegu Trasy Olszynki Grochowskiej poprzez jej przesunięcie w kierunku zachodnim w rejonie ul. Chłopskiego,
- 9) ograniczenie zasięgu terenów pod funkcje kolejowe po zachodniej stronie węzła Trasy Olszynki Grochowskiej z ul. Strażacką,
- 10) dla terenu usług o wysokości zabudowy do 12 m U.12 między ul. Krobińską a planowaną Trasą Olszynki Grochowskiej dodanie funkcji mieszkaniowej,
- 11) dla terenu mieszkalnictwa wielorodzinnego o wysokości zabudowy do 20 m M.1.20 między ul. Marsa, Chelmszyńską, Wałem Kościuszkowskim i Torową dodanie funkcji usługowej,
- 12) dla terenu usług o wysokości zabudowy do 12 m U.12 między ul. Marsa, Żołnierską, Rafii i Chelmszyńską (otoczenie ul. Młodnickiej) zmiana wysokości do 20 m.

Cel 3. Wykorzystanie potencjału i szans związanych z sytuacją demograficzną Dzielnicy.

Priorytet 5. Wzmocnienie jakości życia rembertowskich rodzin.

Działanie 5.1. Tworzenie przyjaznych warunków dla życia i rozwoju rodzin poprzez diagnozowanie sytuacji rodzin na potrzeby planowania usług społecznych służących realizacji miejskiej polityki rodzinnej na terenie Dzielnicy, udostępnianie informacji o ofercie usług dla rodziny oraz otwarcie przestrzeni publicznej dla rodziny i rozbudowa infrastruktury społecznej, w szczególności:

- 1) Rozbudowa sieci form opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat, budowa żłobka lub adaptacja istniejącej infrastruktury,
- 2) Utworzenie dodatkowych miejsc w przedszkolach,
- 3) Utworzenie klubu dla młodzieży z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury Dzielnicy,
- 4) Realizacja inwestycji budownictwa komunalnego.

Działanie 5.2. Niesienie pomocy rodzinom w najtrudniejszej sytuacji poprzez świadczenie zintegrowanej oferty usług w ramach lokalnego systemu wsparcia, w tym usług społecznych o charakterze środowiskowym w zakresie aktywnej integracji.

Działanie 5.3. Zapewnienie wsparcia rodzinom, które przeżywają trudności w opiece i wychowywaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego i pełnieniu podstawowych ról społecznych, zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej, reintegracja rodzin oraz zapewnienie wsparcia rodzicom biologicznym dzieci, które zostały umieszczone w rodzinie zastępczej.

Działanie 5.4. Ograniczenie występowania uzależnień oraz ich negatywnych skutków społecznych, w szczególności poprzez działania diagnostyczne, profilaktykę (edukacja, środowiskowe formy wsparcia, poradnictwo), programy zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, dorosłych oraz programy promowania zdrowego stylu życia, programy pomocy psychospołecznej dla rodzin w formie warsztatów, grup wsparcia z elementami działań socjoterapeutycznych, mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Działanie 5.5. Ograniczenie skali występowania zjawiska przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie poziomu świadomości społecznej, kampanie społeczne, prace zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych oraz prowadzenie procedury Niebieskiej Karty.

Priorytet 6. Podniesienie jakości pracy rembertowskich szkół i przedszkoli w zakresie nauczania, wychowania i bezpieczeństwa.

Działanie 6.1. Przeprowadzenie kompleksowej diagnozy jakości pracy szkół i przedszkoli.

Działanie 6.2. Przygotowanie „Dzielnicowego programu wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży” oraz „Dzielnicowego programu wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży”. Ustalenie z kuratorium oświaty zasad współdziałania w Dzielnicy na rzecz podniesienia jakości edukacji.

Działanie 6.3. Budowa i modernizacja dzielnicowych obiektów oświatowych.

Działanie 6.4. Poprawa stanu bezpieczeństwa w rejonach placówek oświatowych m.in. poprzez zapewnienie obecności służb porządkowych w rejonach placówek, boisk i placów zabaw, miejsc wypoczynku dzieci i młodzieży

Działanie 6.5. Rozbudowa miejskiego systemu monitoringu na terenie Dzielnicy.

Działanie 6.6. Realizacja „Programu rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020” w zakresie dotyczącym Dzielnicy Rembertów w obszarach: uczeń, nauczyciel, szkoła, poza szkołą.

Priorytet 7. Wzmocnienie potencjału mieszkańców Dzielnicy w zakresie aktywnego uczestnictwa na rynku pracy.

Działanie 7.1. Wzmocnienie profilaktyki bezrobocia, szczególnie bezrobocia długotrwałego, poprzez wspieranie rodziców dzieci do lat 3 oraz rodziców dzieci w wieku przedszkolnym w podjęciu zatrudnienia, kampanie informacyjne nt. najbliższych żłobków, przedszkoli, szkolenie i zatrudnienie opiekunów dziennych oraz promocja legalnego zatrudniania opiekunek.

Działanie 7.2. Zwiększenie poziomu świadomości społecznej dotyczącej ekonomii społecznej oraz jej promocja poprzez zorganizowanie punktu informacyjnego nt. przedsiębiorczości społecznej/ ekonomii społecznej, szkolenia z tworzenia spółdzielni socjalnych i innych podmiotów ekonomii społecznej, zorganizowanie spółdzielni socjalnej przez osoby prawne na terenie Dzielnicy.

Działanie 7.3. Wzmocnienie przedsiębiorczości wśród mieszkańców Dzielnicy Rembertów poprzez działania informacyjne w zakresie zatrudniania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Działanie 7.4. Wspieranie przedsiębiorców działających na terenie Rembertowa poprzez promowanie lokalnych przedsiębiorców i współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami (wspólne akcje, festyny, kampanie na rzecz lokalnych społeczności).

Działanie 7.5. Zwiększenie umiejętności skutecznego poszukiwania pracy wśród mieszkańców Dzielnicy poprzez zorganizowanie we współpracy z Urzędem Pracy m.st. Warszawy konsultacji i warsztatów w zakresie poradnictwa zawodowego i Klubu Pracy.

Priorytet 8. Poprawa jakości funkcjonowania osób starszych.

Działanie 8.1. Promowanie, animacja i wspieranie aktywności seniorów, w tym działalności Rembertowskiej Akademii Seniora, klubów seniora oraz utworzenie Rady Seniorów Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy.

Działanie 8.2. Wspieranie i budowa solidarności międzypokoleniowej poprzez wolontariat osób starszych, organizację imprez o charakterze wielopokoleniowym (festyny, konkursy).

Działanie 8.3. Zapewnienie szerokiej oferty usług społecznych, w szczególności organizację usług opiekuńczych, specjalistycznych, rehabilitacyjnych, oraz rozszerzenie oferty instytucji m.in. Domu Dziennego Pobytu.

Działanie 8.4. Zwiększenie dostępności przestrzeni użyteczności publicznej dla osób starszych i niepełnosprawnych, w tym uwzględnienie działań na rzecz poprawy dostępności ciągów komunikacyjnych dla osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, w szczególności dla osób korzystających z wózków.

Działanie 8.5. Rozwój usług medycznych w zakresie opieki geriatrycznej.

Cel. 4. Wykorzystanie potencjału przyrodniczo-historycznego Dzielnicy celem stworzenia kompleksowej oferty rekreacyjno-turystycznej.

Priorytet 9. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury kultury, sportu i turystyki.

Działanie 9.1. Budowa i modernizacja istniejących instytucji kultury.

Działanie 9.2. Budowa i modernizacja ogólnodostępnej bazy obiektów rekreacyjno-wypoczynkowych i sportowych, w tym zagospodarowanie terenu między ul. Strażacką, Kordiana, Roty i stadionem a Szkołą Podstawową nr 217 na cele rekreacyjno – sportowe.

Działanie 9.3. Powołanie dzielnicowego ośrodka sportu i rekreacji.

Działanie 9.4. Budowa, rozbudowa, modernizacja, remont oraz wyposażenie zaplecza sportowego oraz rekreacyjno-zabawowego przy placówkach oświatowych (m.in. sale gimnastyczne, boiska szkolne, lodowisko).

Priorytet 10. Ochrona rembertowskiej spuścizny historycznej.

Działanie 10.1. Uzupełnienie i promocja sieci szlaków i pasm turystycznych, w tym szlaków dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego (AON, Aleja Chwały, miejsca pamięci, stara architektura, pomniki przyrody, granica zaborów).

Działanie 10.2. Wspieranie zintegrowanych działań o charakterze historycznym: konkursy, wystawy, festiwale, rajdy.

Działanie 10.3. Konserwacja, renowacja i adaptacja na cele kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z otoczeniem, w tym rewitalizacja zabytkowego zespołu Akademii Obrony Narodowej upamiętniającego budowę Państwa Polskiego po odzyskaniu niepodległości w 1918 r.

Strategie, Programy, Plany wieloletnie m.st. Warszawy a rozwój Dzielnicy

Cele, priorytety i działania Dzielnicy są spójne z dokumentami planistycznymi i programowymi m.st. Warszawy. Program jest uszczegółowieniem dokumentów opracowanych dla całego Miasta Stołecznego Warszawy. Władze Dzielnicy, aby skutecznie realizować politykę rozwoju Dzielnicy - w uzgodnieniu z Urzędem m.st. Warszawy - opracowały Program, który jest próbą zdefiniowania funkcji Dzielnicy w przestrzeni Warszawy. Na podstawie analizy ogólnowarszawskich dokumentów strategicznych władze Dzielnicy zebrały czynniki determinujące i uszczegółowiły miejsce Dzielnicy w Strategii Rozwoju Warszawy. Posiadanie takiego dokumentu programowego - skonsultowanego ze społecznością lokalną - nadaje działalności władz Dzielnicy inną logikę, wskazując na cele wykraczające poza sprawne wykonywanie zadań bieżących i okres jednego roku budżetowego.

Program Rozwoju Dzielnicy stanowi kierunki do działań w poszczególnych sferach działalności Dzielnicy i na jego podstawie będą opracowywane - w oparciu o dokumenty ogólno warszawskie - szczegółowe plany działań wg zadań lokalnych Dzielnicy.

Implementacja na poziomie Dzielnicy dokumentów programowych m.st. Warszawy umożliwi prowadzenie skutecznej polityki rozwoju Dzielnicy i ułatwi pozyskiwanie finansowania na realizację zadań inwestycyjnych. Poniższa tabela zawiera wykaz obowiązujących Dzielnicę dokumentów programowych m.st. Warszawy.

Tabela. Wykaz obowiązujących Dzielnicę dokumentów programowych m.st. Warszawy.

Lp.	Tytuł dokumentu	Dzień przyjęcia uchwały Rady m.st. Warszawy	Perspektywa czasowa
1	Wieloletnia prognoza finansowa m.st. Warszawy na lata 2014-2043	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XLVIII/1301/2012 z 12.12.2013 r.	2043
2	Strategia rozwoju m.st. Warszawy	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXII/1789/2005 z 24.11.2005 r.	2020
3	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy	przyjęte uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXXXII/2746/2006 z 10.10.2006 r., zmienione uchwałą nr L/1521/2009 z 26.02.2009 r., uzupełnione uchwałą nr LIV/1631/2009 z 28.04.2009 r., zmienione uchwałą nr XCII/2689/2010 z 7.10.2010 r. oraz uchwałą nr LXI/1669/2013 z 11.07.2013 r.	
4	Ocena aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XCIV/2809/2010 z 9.11.2010 r.	-
5	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przyjęte odrębnymi uchwałami	szczegółowy wykaz planów wraz z numerami uchwał	-
6	Strategia zrównoważonego rozwoju systemu transportowego Warszawy do 2015 roku i na lata kolejne, w tym Zrównoważonego planu rozwoju transportu publicznego	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LVIII/1749/2009 z 9.07.2009 r.	2025
7	Innowacyjna Warszawa 2020. Program wspierania przedsiębiorczości	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XLIII/1180/2012 z 4.10.2012 r.	2020
8	Program zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego dla m.st. Warszawy na lata 2012-2014 pn. "Bezpieczna Warszawa"	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXXVII/885/2012 z 17.05.2012 r.	2014
9	Spoleczna strategia Warszawy - Strategia rozwiązywania problemów społecznych na lata 2009-2020	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XLVII/1427/2008 z 18.12.2008 r.	2020
10	Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie m.st. Warszawy na lata 2012-2016	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXXVI/914/2012 z 17.05.2012 r.	2016
11	Program "Rodzina" na lata 2010-2020	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXXXII/2398/2010 z 13.05.2010 r.	2020
12	Warszawski program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2010-2020	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXXXIX/2644/2010 z 9.09.2010 r.	2020
13	Program przeciwdziałania narkomanii na lata 2012-2015	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXVII/558/2011 z 17.11.2011 r.	2015
14	Program przeciwdziałania zakażeniom HIV i działań na rzecz osób żyjących z HIV/AIDS na lata 2012-2015	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXVII/559/2011 z 17.11.2011 r.	2015

15	Plan działań na rzecz zrównoważonego zużycia energii dla Warszawy w perspektywie do 2020 r.	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXII/443/2011 z 8.09.2011 r.	2020
16	Polityka rozwoju systemu wodociągowo-kanalizacyjnego w Warszawie do 2025 r.	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXXXIV/2839/2006 z 26.10.2006 r.	2025
17	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A. na lata 2012-2014 dotyczący Miasta Stołecznego Warszawy, gmin: Michałowice, Nieporęt, Raszyn, Serock, Wieliszew oraz miast Piastów i Pruszków	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXXVI/888/2012 z 17.05.2012 r.	2014
18	Polityka energetyczna m.st. Warszawy do 2020 r.	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXIX/2063/2006 z 27.02.2006 r.	2020
19	Program ochrony środowiska dla m.st. Warszawy na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy do 2016 r.	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XCIII/2732/2010 z 21.10.2010 r.	2016
20	Plan gospodarki odpadami dla m.st. Warszawy na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LI/1570/2009 z 19.03.2009 r.	2015
21	Program ochrony środowiska przed hałasem dla m.st. Warszawy	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XCIII/2733/2010 z 21.10.2010 r.	-
22	Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem m.st. Warszawy na lata 2013-2017	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XLVIII/1303/2012 z 13.12.2012 r.	2017
23	Programu opieki nad zabytkami m.st. Warszawy na lata 2010-2014	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXXXVI/2576/2010 z 15.07.2010 r.	2014
24	Warszawski program profilaktyki i promocji zdrowia na lata 2012-2016	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXXI/717/2012 z 3.02.2012 r.	2016
25	Warszawski program ochrony zdrowia psychicznego na lata 2011-2015	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXVII/510/2011 z 20.10.2011 r.	2015
26	Program rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr LXIII/1751/2013 z 29.08.2013 r.	2020
27	Miasto kultury i obywateli. Program rozwoju kultury w Warszawie do roku 2020. Założenia.	przyjęty uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XXXIV/839/2012 z 29.03.2012 r.	2020
28	Strategia rozwoju sportu w Warszawie do roku 2020	przyjęta uchwałą Rady m.st. Warszawy nr XCIII/2728/2010 z 21.10.2010 r.	2020

Źródło: www.bip.warszawa.pl

REALIZACJA PROGRAMU

Za realizację Programu odpowiada Zarząd Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy wykorzystując do tego Urząd i wszystkie podległe mu instytucje. Program Rozwoju Rembertowa będzie realizowany na podstawie harmonogramu realizacji. Realizacja części zadań publicznych mających wpływ na jakość życia w Dzielnicy nie zależy od organów Dzielnicy.

Dzielnica Rembertów działa na podstawie Statutu Dzielnicy nadanego przez Radę m. st. Warszawy i innych uchwał Rady m. st. Warszawy przekazujących Dzielnicy zadania i kompetencje gminne i powiatowe, zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej oraz zadania realizowane na podstawie porozumień zawartych pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

Organy Dzielnicy odpowiadają bezpośrednio - w zakresie określonym przez Statut m.st. Warszawy i inne uchwały Rady m. st. Warszawy - za realizację spraw lokalnych o zasięgu dzielnicowym, tj.:

- 1) inwestycji;
- 2) gminnych zasobów lokalowych położonych na obszarze Dzielnicy;
- 3) nieruchomości Miasta położonych na obszarze Dzielnicy;
- 4) jednostek organizacyjnych Miasta położonych na obszarze Dzielnicy i niezaliczonych do podmiotów o znaczeniu ponaddzielnicowym uchwałą Rady Miasta:
  - a) placówek oświaty i wychowania,
  - b) jednostek organizacyjnych, których działalność statutowa dotyczy obsługi finansowej w zakresie oświaty,
  - c) żłobków,
  - d) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
  - e) domów kultury,
  - f) bibliotek,
  - g) ośrodków sportu i rekreacji,
  - h) jednostek organizacyjnych Miasta, których działalność statutowa dotyczy zarządu zasobem mieszkaniowym,
  - i) innych jednostek określonych w uchwale Rady Miasta;
- 5) zieleni oraz dróg wewnętrznych będących własnością Miasta, z wyłączeniem terenów zielonych i dróg przekazanych w zarząd innym podmiotom;
- 6) dzielnicowych obiektów administracyjnych;
- 7) jednostek niższego rzędu utworzonych na obszarze Dzielnicy;
- 8) geodezji i kartografii;
- 9) ochrony praw lokatorów i dodatków mieszkaniowych;
- 10) działalności kulturalnej;
- 11) ochrony środowiska, odpadów i wód;
- 12) dróg publicznych, z wyłączeniem dróg przekazanych innym podmiotom, a także transportu drogowego, ruchu drogowego i przewozów;
- 13) architektury i budownictwa;
- 14) ewidencji działalności gospodarczej;
- 15) ewidencji ludności i dowodów osobistych;
- 16) praw jazdy i rejestracji pojazdów;
- 17) pobierania podatków i opłat lokalnych oraz opłaty skarbowej, podatku rolnego i leśnego, a także ubezpieczenia społecznego rolników;
- 18) promocji dzielnicy;
- 19) miejsc pamięci narodowej;
- 20) innych spraw przekazanych Dzielnicy uchwałą Rady Miasta.

W harmonogramie dokonano podziału zadań na te, za realizację których będzie bezpośrednio odpowiedzialny Zarząd Dzielnicy (oznaczone "Zadania Dzielnicy") i te, co do których organy Dzielnicy nie mają ustawowych i statutowych kompetencji wykonawczych (oznaczone "Dzielnica - Inicjator"). Mimo braku ustawowych i statutowych kompetencji organy Dzielnicy podejmują we własnym zakresie działania na rzecz zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty mieszkańców Dzielnicy. W takich sferach działania Dzielnica w realizacji celów rozwojowych wynikających z Programu przyjmuje funkcję Inicjatora, często także rolę Koordynatora-katalizatora procesów rozwojowych skupionego na celach wynikających z Programu.

Przewidziane w Programie zadania, w tym inwestycje, mogą być realizowane przez różne podmioty i w różnych formach organizacyjno-prawnych np. poprzez powołanie jednostek organizacyjnych, działających na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Inwestycje z zakresu infrastruktury technicznej mogą być realizowane przez podmioty podległe lub nadzorowane przez m.st. Warszawę, takie jak Zarząd Miejskich Inwestycji Drogowych, Zarząd Dróg Miejskich, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji oraz inne instytucje realizujące zadania publiczne i infrastrukturalne, np. Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, PKP PLK.

KONTROLA ZARZĄDCZA

Kontrolę zarządczą pełni Zarząd Dzielnicy.

Celem kontroli zarządczej jest zapewnienie w szczególności:

- zgodności działalności z przepisami prawa oraz procedurami wewnętrznymi;
- skuteczności i efektywności działania;
- wiarygodności sprawozdań;
- ochrony zasobów;
- przestrzegania i promowania zasad skutecznego postępowania;
- efektywności i skuteczności przepływu informacji;
- zarządzania ryzykiem.

SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI

Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Rada Dzielnicy, w tym poprzez właściwe komisje merytoryczne.

Zadania Zarządu Dzielnicy

Zadania w zakresie monitoringu i ewaluacji Zarząd Dzielnicy wykonuje za pośrednictwem wyznaczonego koordynatora.

1. Stały monitoring realizacji zadań:

- przedstawianie rocznego sprawozdania Radzie Dzielnicy (do końca pierwszego kwartału każdego roku),
- przedstawianie Radzie Dzielnicy rocznego planu realizacji (do końca pierwszego kwartału każdego roku).

2. Współpraca z Urzędem m.st. Warszawy oraz innymi instytucjami:

- realizacja wspólnych przedsięwzięć,
- pozyskiwanie funduszy.

Zadania Koordynatora

Zarząd Dzielnicy wyznacza koordynatora ds. realizacji Programu Rozwoju Dzielnicy. Podstawowym zadaniem koordynatora jest prowadzenie monitoringu i ewaluacji realizacji Programu, w szczególności:

- 1) Organizowanie spotkań monitorujących z osobami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych zadań.
- 2) Prowadzenie działań informacyjnych o realizacji Programu (m.in. udział w komisjach merytorycznych Rady Dzielnicy, artykuły w prasie lokalnej, informacje na stronie internetowej, spotkania z Samorządami Osiedli).
- 3) Przygotowanie sprawozdań z realizacji Programu.
- 4) Monitoring wniosków dotyczących aktualizacji Programu.
- 5) Kontrola zarządcza nad Programem – stały monitoring ryzyka: analiza mechanizmów ryzyka oraz reagowanie na występujące ryzyko.
- 6) Przygotowanie rocznych planów realizacji Programu.

Zadania osób odpowiedzialnych za monitoring działań:

1. Organizacja spotkań realizatorów.
2. Opracowanie kwartalnych sprawozdań z realizacji (na podstawie wskaźników monitoringu).
3. Udział w spotkaniach dotyczących realizacji Programu.
4. Stała współpraca z koordynatorem Programu.
5. Przygotowanie rocznych planów realizacji Programu.

Ewaluacja

Zakładamy następujące rodzaje ewaluacji:

- Ewaluacja ex-ante – przeprowadzona była w fazie wstępnej, gdy dokonywano analizy przyjętych celów pod kątem potencjalnej zdolności osiągnięcia efektów i poprawności konstrukcji wszystkich elementów projektu.
- Ewaluacja ex-post – po zakończeniu wdrożenia Programu. Przewidywany termin ewaluacji pierwszy kwartał 2021 roku.
- Ewaluacja on-going - w trakcie realizacji. Ze względu na złożoność i długofalowość działań konieczna jest ewaluacja w czasie trwania programu, aby możliwe były korekty realizacji.

W samorządzie terytorialnym bardzo dobrym momentem jest koniec kadencji Zarządu i Rady Dzielnicy. W związku z powyższym zaplanowano ewaluację w następujących terminach: czwarty kwartał 2014 roku, czwarty kwartał 2018 roku.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Finansowanie działań określonych w Programie, w tym inwestycji, odbywać się będzie zgodnie z przepisami ustawy o finansach publicznych poprzez wydatki bieżące i inwestycyjne (majątkowe) z budżetu Miasta m.st. Warszawy (z części dzielnicowej - Załącznik Dzielnicowy do budżetu m.st. Warszawy oraz z części ogólnomiejskiej w budżecie m.st. Warszawy) zgodnie z uchwałami budżetowymi i Wieloletnią Prognozą Finansową m.st. Warszawy na lata 2014-2043.

Corocznie planowane środki do dyspozycji Dzielnicy i limity wydatków bieżących i inwestycyjnych ujęte są w budżecie m.st. Warszawy w załączniku dla Dzielnicy Rembertów oraz w Wieloletniej Prognozie Finansowej m.st. Warszawy na lata 2014-2043 w części dotyczącej Dzielnicy Rembertów. Te plany finansowe uchwała Rada m.st. Warszawy na wniosek Prezydenta m.st. Warszawy.

Środki finansowe przeznaczone do dyspozycji Dzielnicy w załączniku dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy nie mogą być mniejsze niż planowane w budżecie m. st. Warszawy dochody stanowiące:

- 1) 100% wpływów, z obszaru dzielnicy, z tytułu podatku od nieruchomości, podatku od środków transportowych, podatku rolnego, podatku leśnego, opłat lokalnych uiszczanych na podstawie przepisów o podatkach i opłatach lokalnych,
- 2) 70% wpływów z majątku m. st. Warszawy znajdującego się na obszarze Dzielnicy,
- 3) 100% wpływów z innych dochodów m. st. Warszawy pozyskiwanych przez Dzielnicę w wyniku realizacji zadań statutowych Dzielnicy.

Załącznik dzielnicowy do budżetu m.st. Warszawy określa także dodatkowe środki finansowe, które są przekazywane do dyspozycji Dzielnicy, a w szczególności:

- 1) udział w środkach finansowych przekazywanych do m. st. Warszawy z budżetu państwa w stopniu proporcjonalnym do zadań, które są wykonywane przez Dzielnicę i na które zostały przyznane te środki,
- 2) środki na realizację inwestycji i zadań własnych Dzielnicy uzgodnione przez Prezydenta m. st. Warszawy i Burmistrza Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy,
- 3) środki wyrównawcze ustalane corocznie przez Radę m. st. Warszawy.

Tabela. Środki finansowe do dyspozycji Dzielnicy Rembertów w latach 2014-2016 (w PLN)

Lp.	Wyszczególnienie	2014	2015	2016
1	Dochody Dzielnicy Rembertów	10 792 825	11 228 108	11 005 746
2	Dodatkowe środki przekazane do dyspozycji Dzielnicy Rembertów	51 812 825	46 325 651	46 783 059
3	Środki do dyspozycji Dzielnicy Rembertów ogółem	62 605 650	57 553 759	57 788 805

Źródło. Uchwała budżetowa m.st. Warszawy na rok 2014.

Środki określone w Załączniku dzielnicowym są przeznaczane przez Zarząd Dzielnicy na realizację zadań dzielnicowych.

Część działań określonych w Programie nie jest zaliczana formalnie do zakresu działania Dzielnicy (zadania publiczne realizowane przez inne podmioty). W przypadku potrzeby realizacji działań leżących w zakresie zadań innych podmiotów, Dzielnicę - występując w roli Inicjatora działań - musi przekonywać inne podmioty do przystąpienia do realizacji działań dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców Rembertowa i do zaangażowania środków finansowych pozostających w ich dyspozycji.

Koszty projektowanych w Programie inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej będą oszacowywane i uszczegóławiane na podstawie konkretnych rozwiązań technicznych (studiów wykonalności, projektów koncepcyjnych, budowlanych). Każdorazowo, przy modernizacji, przebudowie lub budowie ulicy będą uwzględniane remonty lub rozbudowę sieci infrastruktury technicznej.

W przypadku zadań publicznych mamy do czynienia z dysproporcją pomiędzy wydatkami Dzielnicy (Miasta), a przyszłymi spodziewanymi dochodami publicznymi, co wynika głównie z wysokich kosztów budowy infrastruktury technicznej oraz wykupu gruntów pod nowe drogi i poszerzenie istniejących. Równocześnie należy pamiętać, że zabudowa jednorodzinna generuje znacznie mniejsze dochody uzyskiwane z podatków, w porównaniu z zabudową wielorodzinną lub usługową. Zmniejszenie kosztów budowy infrastruktury można uzyskać poprzez zaangażowanie kapitału Miasta i przyszłych inwestorów na zasadzie organizacji przedsięwzięcia publiczno – prywatnego.

Biorąc powyższe pod uwagę Dzielnicę, Miasto i jednostki podległe lub nadzorowane (w tym MPWiK) są zmuszone etapować inwestycje drogowe oraz infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, co spowoduje optymalne wykorzystanie środków finansowych w kolejnych latach realizacji Programu.

Dzielnicę Rembertów przygotowują się także do finansowania realizacji działań określonych w Programie ze źródeł zewnętrznych, w tym przede wszystkim ze środków z budżecie Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Dzielnicę Rembertów m.st. Warszawy zabiega o sfinansowanie budowy bezkolizyjnego przejazdu na linii kolejowej E-20 w ciągu ul. Marsa/Cyrulików ze środków finansowych przewidzianych w budżecie Unii Europejskiej na lata 2014-2020.

Tabela. Informacja o finansowaniu zadań inwestycyjnych wpływających na jakość życia w Dzielnicy Rembertów (stan na 31.12.2013r.) w tys. PLN.

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	Inwestor	Rok zakończ.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Razem
1	Przedłużenie przejścia podziemnego pod ul. Cyrulików przy stacji PKP Rembertów	ZMID	2014	2 399						2 399
2	Budowa ul. Gontarskiej na odc.ul.Chełmżyńska – ul.Szeroka	Dzielnica	2014	1 685						1 685
3	Przebudowa boisk sportowych przy Szkole Podstawowej nr 217 z zagospodarowaniem terenu, ul. Paderewskiego 45	Dzielnica	2014	1 130						1 130
4	Budowa ul. Stelmachów na odc.ul.Szeroka - ul.Chełmżyńska	Dzielnica	2014	655						655
5	Budowa ul. Kadrowej na odc. Al. Chruściela - ul. Czwartaków (zakon. Roty-Zawodowa)	Dzielnica	2014	595						595
6	Budowa pętli autobusowej przy ul. Mokry Ług oraz przebudowa ul. Mokry Ług z dostosowaniem do ruchu autobusów komunikacji miejskiej (zakon.)	Dzielnica	2014	299						299
7	Budowa ul. Madziarów II etap na odc.ul.Roty - ul.Magenta	Dzielnica	2014	200						200
8	Budowa przystanku kolejowego Warszawa-Mokry Ług w ramach zadania Modernizacja linii kolejowej E 75 Rail Baltica Warszawa – Białystok – granica z Litwą, etap I, odcinek Warszawa Rembertów – Zielonka – Tłuszcz (Sadowne)	PKP PLK	2015	798 736	798 736					1 597 473
9	Budowa Trasy Świętokrzyskiej na odc.od ul. Wybrzeże Szczecińskie do ul. Zabranieckiej	ZMID	2015	108 869	298 445					407 314
10	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 631 relacji Nowy Dwór Maz. – Warszawa; Rozbudowa odcinka Zielonka – granica Warszawy do przekroju dwujezdniowego (od granicy m.st. Warszawy do węzła "Zielonka" na WOW-S17)	MZDW	2015	30 532	15 266					45 799
11	Rozbudowa skrzyżowania ulic Strażacka - Chełmżyńska	ZMID	2015	120	5 080					5 200
12	Budowa ul. Kadrowej na odc.ul. Kramarska - ul. Czwartaków	Dzielnica	2015	629	568					1 198
13	Budowa ul. Szerokiej na odc. ul. Wał Kościuszkowski - ul. Traczy	Dzielnica	2015	400	744					1 144
14	Modernizacja ciągu ulic Marsa - Żołnierska odc. węzeł Marsa- granica miasta - etap II	ZMID	2016	25 114	148 752	194 114				367 981
15	Rozbudowa ul. Łodygowej na odc. ul Radzywińska - granica miasta	ZMID	2016		1 000	45 904				46 904
16	Przebudowa wraz z rozbudową Szpitala Praskiego	BPZ	2016	22 023	14 804	6 000				42 827
17	Budowa ul. Zesłańców Polskich na odc.ul. Czwartaków - ul. Paderewskiego	Dzielnica	2016	896	282	471				1 650
18	Budowa ul. Kramarskiej	Dzielnica	2016		320	900				1 220
19	Budowa ul. Dziewiarskiej	Dzielnica	2016		350	600				950
20	Przebudowa i modernizacja Szpitala Grochowskiego	BPZ	2017	12 110	7 924	10 000	7 000			37 034
21	Budowa ul. Paderewskiego na odc.ul. Czwartaków - koniec zabudowy	Dzielnica	2017		852	810	1 075			2 737
22	Budowa ul. Szkutników	Dzielnica	2017		173	431	1 284			1 888
23	Budowa ul. Powroźnicznej na odc. ul. Chełmżyńska – koniec zabudowy	Dzielnica	2017	50		350	930			1 330
24	Budowa ul. Zesłańców Polskich na odc.ul. Strażacka - ul. Cyrulików	Dzielnica	2018			60	185	950		1 195
25	Budowa ul. Zesłańców Polskich na odc. ul. Strażacka - ul. Czwartaków	Dzielnica	2019				100	2 672	716	3 489
	Razem środki z budżetu m.st. Warszawy na ww. zadania (w tys. PLN)			177 178	479 296	259 641	10 574	3 622	716	931 029

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy na lata 2014-2043.

PROMOCJA PROGRAMU

Celem promocji Programu jest zapewnienie dostępu do informacji wszystkim mieszkańcom i instytucjom zainteresowanym zagadnieniem rozwoju Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy. Znajomość tego dokumentu, a w szczególności planowanych do realizacji zadań pozwoli mieszkańcom i przedsiębiorcom inicjować własne pomysły, które będą spójne z wizją przedstawioną w Programie Rozwoju. Działania promocyjne Programu będą miały niebagatelny wpływ na kreowanie wizerunku Dzielnicy.

Wszelkie inicjatywy podejmowane w ramach promocji Programu będą uwzględniały specyficzne potrzeby grup docelowych w kwestii informacji oraz użytych instrumentów. Grupami docelowymi będą:

- 1) Mieszkańcy.
- 2) Osoby, instytucje lub grupy społeczne, bezpośrednio lub pośrednio realizujące zadania Programu:
  - Rada Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy
  - Urząd Miasta Stołecznego Warszawy
  - Urząd Dzielnicy Rembertów m. st. Warszawy,
  - Podmioty, będące jednostkami podległymi samorządowi gminnemu, bądź realizujące zadania jednostki samorządu terytorialnego,
  - podmioty gospodarcze,
  - organizacje zrzeszające przedsiębiorców,
  - organizacje pozarządowe,
  - inne organizacje społeczne,
  - inne instytucje współpracujące(m.in. PKP, AON, Lasy Państwowe)
  - media.
- 3) Instytucje oraz mieszkańcy innych dzielnic Warszawy.

Zaplanowano następujące działania promocyjne:

- utworzenie linku na stronie internetowej Urzędu Dzielnicy - kompleksowe źródło informacji o realizacji Programu.
- organizacja różnych form spotkań (warsztaty, fora, sympozja, konferencje).
- współpraca z mediami – publikacje prasowe, konferencje prasowe, wiadomości w lokalnej telewizji oraz rozgłośniach radiowych.
- prezentowanie Programu i jego realizacji podczas konferencji i spotkań organizowanych przez Urząd miasta stołecznego Warszawy oraz inne instytucje i organizacje.
- publikacje, broszury informacyjne.

Tabela

Harmonogram realizacji Programu Rozwoju

Dzielnicy Rembertów Miasta Stołecznego Warszawy do 2020 roku

(z perspektywą do roku 2030)

10 stron (odrębny plik)

NAKREŚLENIE DALSZYCH KIERUNKÓW ZMIAN DZIELNICY REMBERTÓW M.ST. WARSZAWY

(w perspektywie do 2030 roku)

Granicznym terminem realizacji Programu Rozwoju Dzielnicy Rembertów jest rok 2020. Do tego momentu w przybliżonym zakresie orientujemy się w możliwościach finansowania różnych przedsięwzięć, w tym głównie inwestycyjnych. Wynika to z Wieloletniej Prognozy Finansowej m.st. Warszawy, w tym załącznika dotyczącego Dzielnicy Rembertów. W związku z powyższym na kolejne 10 lat tj. do 2030 r. możemy nakreślić tylko kierunki zmian w niektórych dziedzinach rozwoju Rembertowa.

W zakresie kształtowania wewnątrznie spójnego obszaru zabudowy powinny zostać dokończone wszystkie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru Rembertowa w tym szczególnie mpzp Kawęczyn (od torów do miasta Ząbki) jako teren przemysłowy generujący głównie dla Dzielnicy miejsca pracy i dochody. W tym okresie powinien się ukształtować obraz dziedzin przemysłowych lub usługowych lokujących się na tym obszarze. W tym okresie powinno zostać zbudowane bezkolizyjny przejazd przez tory pomiędzy Starym i Nowym Rembertowem. Równolegle należy kształtować Centrum Rembertowa zgodnie z wcześniej przyjętym mpzp.

W zakresie ekologicznie czystego obszaru: powinno być zakończona likwidacja pokryć i elementów z domieszką azbestu, likwidacja nieekologicznych szamb, likwidacja spalania w budynkach jednorodzinnych węgla i nieokreślonych odpadów (likwidacja tego typu pieców). Powinno się przygotować system zachęt i instalowania proekologicznych źródeł energii odnawialnej zarówno w obszarach niskiej zabudowy jak i osiedlach z budynkami wielorodzinnymi.

W zakresie infrastruktury oświatowej, kulturalnej i sportowo – rekreacyjnej; rozbudowa i modernizacja w miarę narastania potrzeb wynikających ze zmian demograficznych i kulturowych. Być może w tym okresie należy się zastanowić i rozpocząć proces inwestycyjny budynku dla ludzi starych nie posiadających opieki ze strony młodszego pokolenia (w tym okresie będzie widoczny problem niskich emerytur i emigracji młodszego pokolenia na zachód Europy). O ile państwo przyjmie do 2020 roku obowiązek uczęszczania do przedszkola dzieci w wieku 3-6 lat może zaistnieć potrzeba budowy po tym okresie nowego obiektu przedszkolnego na około 150 miejsc.

W zakresie rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej zakończenie inwestycji drogowych w obszarze Starego Rembertowa i Kawęczyna – Wygody. Przygotowanie obszaru Mokrego Ługu i rozpoczęcie inwestycji infrastrukturalnych pod nowy obszar zabudowy. Należy dokładnie przeanalizować sposób finansowania oraz przygotować system odwodnienia tego terenu.

Kończenie inwestycji wodno – kanalizacyjnych w obszarze całego Rembertowa. Kontynuacja programu odwodnienia powierzchniowego ulic oraz obszarów zabudowy, o wysokim poziomie wód gruntowych.

W zakresie usług mieszkaniowych, socjalnych i zdrowotnych dla mieszkańców należy kontynuować budowę mieszkań komunalnych przy stopniowej likwidacji najstarszych zasobów mieszkań socjalnych i komunalnych.

Usługi socjalne modyfikować zgodnie z polityką państwa, zwracając uwagę na pokolenie ludzi starszych oraz samotnych matek i rodzin wielodzietnych.

Usługi zdrowotne nie są zależne od decyzji oraz finansów dzielnicy. Jednak są to usługi bardzo ważne dla społeczności i dlatego poprzez swoich przedstawicieli powinniśmy dążyć do posiadania w rembertowskich ZOZ-ach kompatybilnie pełny zestaw specjalistów. Leczenie szpitalne zabezpieczy baza szpitalna – kliniczna Warszawy.

Podjąć działania w kierunku zmiany granicy Warszawy z Zieloną w obszarze poligonu, z torów kolejowych na WOW, tym samym przesunęła by się granica Rembertowa.

Zagospodarowanie przestrzenne

Kierunki zagospodarowania przestrzennego Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy określone są w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego m.st. Warszawy

Rysunki studium w zakresie kierunków zagospodarowania przestrzennego (rysunki 14–28 Studium) stanowią załącznik nr 2 do uchwały Rady m.st. Warszawy nr XCII/2689/2010 z dnia 7 października 2010 r. Ujednoliconą formą z wyróżnieniem zmian załącznika nr 2 do uchwały Rady m.st. Warszawy nr LXXX/2746/2006 z dnia 10 października 2006 r. z późn. zm. znajduje się pod linkiem: <http://www.architektura.um.warszawa.pl/rysunki-studium>

SUiKZP określa kierunki zagospodarowania przestrzennego Dzielnicy w następujących dziedzinach:

- 1) Struktura funkcjonalno-przestrzenna - Rysunek nr 14 (szczegóły: http://www.mapa.um.warszawa.pl/mapaApp1/mapa?service=plany_zagospodarowania)
- 2) Ochrona dziedzictwa - Rysunek nr 15
- 3) System Przyrodniczy Warszawy - Rysunek nr 16
- 4) Układ drogowo-uliczny - klasyfikacja - Rysunek nr 17
- 5) Komunikacja zbiorowa - Rysunek nr 18
- 6) Strefy zróżnicowanych warunków obsługi komunikacyjnej i parkowania pojazdów - Rysunek nr 19
- 7) Wodociągi - Rysunek nr 20
- 8) Kanalizacja, gospodarka odpadami - Rysunek nr 21
- 9) Elektroenergetyka - Rysunek nr 22

- 10) Gazownictwo - Rysunek nr 23
- 11) Ciepłownictwo - Rysunek nr 24
- 12) Inwestycje celu publicznego - Rysunek nr 25
- 13) Obszary problemowe i zagrożenia - Rysunek nr 26
- 14) Obszary wymagające przekształceń oraz rehabilitacji i rekultywacji - Rysunek nr 27
- 15) Planowanie przestrzenne - zamierzenia związane ze sporządzaniem planów miejscowych - Rysunek nr 28

Uszczegółowienie do Działania 2.4. Kanalizacja deszczowa.

Działanie 2.4. Rozbudowa i modernizacja dzielnicowej infrastruktury odwodnieniowej celem likwidacji lokalnych rozlewisk i podtopień. Prowadzenie równocześnie działań zapobiegających gwałtownym przyborom wody poprzez:

- ograniczanie nadmiernej powierzchni utwardzonej ulic,
- zapewnienie odpowiedniego udziału terenów zielonych,
- budowę zbiorników retencyjnych, w tym odparowalno-chłonnych.

Jako priorytetowe Dzielnicę traktuje budowę kanalizacji deszczowej na ul. Paderewskiego, Chelmskiej i Grzybowej.

Działanie 2.4 będzie realizowane zgodnie z Koncepcją kanalizacji deszczowej obejmującej Dzielnicę Rembertów opracowaną w 2000 r. Kanały deszczowe będą budowane w miarę dostępności środków finansowych.

Teren Dzielnicę Rembertów jest naturalnym wododziałem dla trzech zlewni:

- 1) Kanału Bródnowskiego (płn.- zach. i płn. część Dzielnicę, Kawęczyn Północny, Stary Rembertów – część zachodnia, z wyłączeniem rejonu al. Chruściela i ul. Cyrulików), wody z tej zlewni częściowo są odprowadzane przez zbiorczy kolektor deszczowy przebiegający wzdłuż ul. Strażackiej z ujściem do Kanału Bródnowskiego
- 2) Kanału Kawęczyńskiego i Nowa Ulga (płd. część Dzielnicę, Nowy Rembertów, Kawęczyn-Wygoda oraz rejon al. Chruściela i ul. Cyrulików (Osiedle Stary-Rembertów Kolonia), który posiada lokalny system kanalizacji deszczowej odprowadzający wody do przepustu kolejowego w kierunku ul. Suflerskiej), wody z tej zlewni są odprowadzane Kanałem Rembertowskim do Kanału Kawęczyńskiego
- 3) Rzeki Długiej przez Rów Magenta (wsch. i pin.-wsch. część Dzielnicę, teren AON, Os. Polanka, Os. Mokry Ług, rejon ul. Czwartaków i al. Szandarów).

Odbiorniki wód opadowych i roztopowych z obszaru Dzielnicę:

- 1) do rowu Magenta poprzez istniejącą sieć na terenie AON i Osiedla Polanka oraz planowaną sieć uliczną w ul. Czwartaków i al. Szandarów.
- 2) do Kanału Kawęczyńskiego poprzez istniejącą sieć w rejonie al. Chruściela i ul. Cyrulików, odprowadzająca wody do przepustu kolejowego w kierunku ul. Suflerskiej do ul. Marsa, przejście pod torami PKP w ul. Suflerską, kanał w ul. Grzybowej, ul. Skrzyszewskiego, al. Komandosów, ul. Grawerskiej ul. Płatnerskiej do ul. Marsa i oraz (planowane) kanały uliczne w Nowym Rembertowie i Wygodzie, Kanał Rembertowski, kanały w ul. Niepołomickiej, Mirskiej
- 3) do Kanału Bródnowskiego (częściowo planowane i częściowo wykonane) kolektory odprowadzające wody deszczowe z Kawęczyna i ul. Chelmskiej, zbiorczy kolektor deszczowy przebiegający wzdłuż ul. Strażackiej, kolektory deszczowe w ul. Kordiana, Róty, Masztaleskiej, Magenta, odbierający wody deszczowe poprzez (częściowo planowaną i częściowo wykonaną) sieć uliczną na Starym Rembertowie (w tym istniejące kanały melioracyjne w szeregu ulicach, m.in. Zawiszków i Madziarów do SP 217, Zawodowej).
- 4) do kanału ogólnospławnego w ul. Marsa – Naddnieprzańskiej z dwujezdniowego odcinka ul. Marsa.

Do czasu realizacji sieci kanalizacji deszczowej wody opadowe i roztopowe będą odprowadzane bezpośrednio do gruntu, z tym że konieczne jest zapewnienie infiltracji wód do gruntu z powierzchni utwardzonych – jezdni, chodników, parkingów, szczelnych powierzchni składów, obiektów magazynowania. Wody opadowe i roztopowe będą odprowadzane z terenów posesji, z terenów zieleni ulicznej, z pozostałej powierzchni także do gruntu.

Dzielnicę wymaga takiego kształtowania powierzchni działek, aby zabezpieczyć przed splywem z nich wód opadowych i roztopowych na tereny działek sąsiednich. W przypadku braku możliwości technicznych odprowadzania wód opadowych i roztopowych z terenu działki lub obiektu budowlanego do gruntu za pomocą urządzeń do powierzchniowego odwodnienia, dopuszcza się ich odprowadzenie do kanalizacji deszczowej.

Dla istniejących obiektów budowlanych wody opadowe lub roztopowe są zagospodarowane w sposób dotychczasowy.

Dla nowo projektowanej zabudowy wody opadowe lub roztopowe w pierwszej kolejności będą zagospodarowane w miejscu ich powstania; wody te należy odprowadzać na własny teren nieutwardzony, w granicach działki inwestycyjnej/budowlanej, na warunkach określonych w odrębnych przepisach, z uwzględnieniem wielkości powierzchni biologicznie czynnej.

Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych Miejskiego Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie S.A.

(wyciąg dot. Dzielnicę Rembertów)

Tabela Wodociągi - 1 strona (odrębny plik)

Tabela Kanalizacja – 1 strona (odrębny plik)

Kryteria wyboru i kwalifikacji drogowych zadań inwestycyjnych

będących w zakresie działania Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy do wprowadzenia do wieloletniej prognozy finansowej m.st. Warszawy w ramach dostępnych dla Dzielnicy Rembertów limitów środków finansowych

Dzielnica Rembertów m.st. Warszawy zarządza znajdującymi się na obszarze Dzielnicy **gminnymi drogami publicznymi i drogami wewnętrznymi, stanowiącymi własność m.st. Warszawy**, w tym prowadzi budowy, przebudowy, remonty, utrzymanie, ochronę i oznakowanie tych dróg.

Inwestycje drogowe będących w zakresie działania Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy będą kwalifikowane do wprowadzenia do wieloletniej prognozy finansowej m.st. Warszawy w ramach dostępnych dla Dzielnicy Rembertów limitów środków finansowych zgodnie z następującymi zasadami i kryteriami:

1. Inwestycje drogowe będą realizowane po wykonaniu przez MPWiK **kanalizacji sanitarnej** w drodze, jeśli zaplanowane jest jej wykonanie.
2. Jeśli w najbliższych 5 latach zaplanowane jest wykonanie w drodze **wodociągu lub kanalizacji deszczowej**, inwestycja drogowa będzie realizowana po wykonaniu przez MPWiK wodociągu i przez Dzielnicę Rembertów kanalizacji deszczowej.
3. W przypadku spełnienia warunków określonych powyżej w pierwszej kolejności będą realizowane drogi, które są elementem ciągu komunikacyjnego obsługującego nie tylko mieszkańców danej ulicy (**istotność ciągu komunikacyjnego dla układu drogowego Dzielnicy Rembertów**), szczególnie te drogi przy których jest zlokalizowany **obiekt użyteczności publicznej** lub droga jest **klasy wyższej niż dojazdowa**.
4. Po uwzględnieniu powyższych zasad i kryteriów w dalszej kolejności stosuje się następujące kryteria:
  - a) W pierwszej kolejności kwalifikuje się do wykonania droga w ramach budowy której **szacowane koszty wykupu nieruchomości pod pas drogowy stanowią najmniejszy udział w łącznych szacowanych kosztach budowy drogi**. Jeśli wszyscy właściciele nieruchomości przewidzianych pod pas drogowy oświadczają, że przekażą te nieruchomości w niezbędnym zakresie na rzecz m.st. Warszawy, Dzielnica Rembertów kwalifikuje drogowe zadanie inwestycyjne do wykonania na podstawie odrębnej umowy z właścicielami zgodnie z warunkami określonymi w tej umowie.
  - b) W drugiej kolejności kwalifikuje się do wykonania droga w przypadku kiedy **wskaźnik szacowanego łącznego kosztu budowy drogi przypadający na jednego mieszkańca zamieszkałego przy tej drodze jest najmniejszy**.
  - c) W trzeciej kolejności kwalifikuje się do wykonania droga, w przypadku kiedy **wskaźnik szacowanego łącznego kosztu budowy drogi przypadający na jedną posesję zabudowaną przy tej drodze jest najmniejszy**.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach związanych z istotnością ciągu komunikacyjnego dla układu drogowego Dzielnicy Rembertów władze Dzielnicy będą wprowadzać drogowe zadanie inwestycyjne w pierwszej kolejności.

Każdorazowo przy uzyskiwaniu przez Dzielnicę Rembertów dodatkowych limitów inwestycyjnych (nowe środki na inwestycje w dla Dzielnicy w budżecie m.st. Warszawy) władze Dzielnicy będą wskazywać zadanie inwestycyjne do realizacji wybrane na podstawie powyższych kryteriów przy uwzględnieniu aktualnych danych i uwarunkowań.

Poniższe tabele zawierają wykaz drogowych zadań inwestycyjnych znajdujących się w zakresie działania Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy wraz z przykładową kolejnością realizacji wg przyjętych kryteriów (w perspektywie do 2030 roku)

Tabela. Drogi publiczne nieurządzone nieujęte w WPF - kolejność zgodnie z kryteriami kwalifikacji

Drogi publiczne nieurządzone nieujęte w WPF-kolejność zgodnie z kryteriami kwalifikacji			Średnia szer. pasa drog.	Szacunkowe koszty (tys. zł) budowy z oświetleniem (jeśli nie istnieje)			liczba posesji zabud. przy drodze wg wjazdów	liczba osób zameld. na posesjach wg wjazdów	ważność ciągu komunik.1-ważny => 3-dojazdowy	powierzchnia do wykupu pod drogę	lokalizacja obiektu publicz. przy drodze TAK/NIE	Data planowana wykonania kanalizacji sanitarnej	Łączny koszt budowy na mieszk.
Lp.	Nazwa ulicy	długość /m/		grunt	budowa	łącznie							
OGÓŁEM			8 938	16 898	13 198	28 600							
1	Kordiana (Strażacka-Ześlaków Polskich)	207	6	331	289	621	11	84	1	828	TAK	2014	7
2	Plątnerska (Gembarzewskiego-Amalowicza)	450	5	1 260	1 350	2 610	0	0	1	2150	NIE	x	x
3	Kaletnicza	409	5	818	572	1 390	15	42	2	2245	NIE	2014	33
4	Notarialna	210	5	420	294	714	9	44	3	1050	NIE	jest	16
5	Puszkarzy	432	10	0	604	604	17	74	3	0	NIE	2014	8
6	Zecerska	356	3	996	498	1 495	7	22	3	2492	NIE	2014	67
7	Szeroka (Traczy – Chłopickiego)	600	4	1 440	840	2 280	18	137	1	365	NIE	2015	16
8	Krobińska	180	3	504	252	756	9	35	3	1260	NIE	2015	21
9	Stelmachów (Chelmżyńska + 300m)	300	4	720	420	1 140	9	19	3	1800	NIE	2015	60
10	Strycharska (Paderewskiego-Bombradierów)	319	3	893	446	1 339	6	20	2	2233	TAK	x	66
11	Kołodziejska	497	5	994	695	1 689	17	28	2	2485	NIE	2016	60
12	Babie Lato (Niepolomicka-Karla)	507	5	1 014	709	1 723	6	24	3	2535	NIE	2016	71
13	Kapitańska	518	8		520	520	25	44	2	1036	NIE	2017	11
14	Magenta (Solferino-Kapitańska)	270	8	216	378	594	6	20	2	540	NIE	2017	29
15	Suflerska	261	6	417	365	783	4	13	2	1044	NIE	2017	60
16	Rękawicznicza	275	5	550	385	935	4	14	2	1375	NIE	2017	66
17	Szewska z budową oświetlenia od ul. Listonoszy do końca	650	8	520	940	1 460	4	9	2	1300	NIE	2017	162
18	Kuglarska	96	4	230	134	364	4	37	3	576	NIE	2017	9
19	Kapelusznicza	319	3	893	446	1 339	15	43	3	2233	NIE	2017	31
20	Gwarków	194	5	388	271	659	7	19	3	970	NIE	2017	34
21	Buchalteryjna	600	4	1 440	840	2 280	15	49	3	3600	NIE	2017	46
22	Pastuszków	688	4	1 651	963	2 614	10	14	1	4128	NIE	2018	186
23	Budnicza z budową oświetlenia	600	5	1 200	980	2 180	4	7	1	3000	NIE	2018	311

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy.

Tabela. Drogi wewnętrzne będące własnością m.st. Warszawy nieujęte w WPF - kolejność zgodnie z kryteriami kwalifikacji.

L.p.	Drogi wewnętrzne będące własnością m.st. Warszawy nieujęte w WPF- kolejność zgodnie z kryteriami kwalifikacji		Średnia szerokość pasa drog.	Szacunkowe koszty tys.PLN			liczba posesji zabud. przy drodze wg wjazdów	liczba osób zameld. na posesjach wg wjazdów	ważność ciągu komunik.1-ważny => 3-dojazdowy	powierzchnia do wykupu pod drogę	lokalizacja obiektu publicz. przy drodze TAK/NIE	Data planowana wykonania kanalizacji sanitarnej	Łączny koszt budowy na mieszk.
	Nazwa ulicy	Długość /m/		m	grunt	budowa							
		2 683		4 550	3 731	8 281							
1	Cyrulików (Zesłańców Polskich - PKP)	240	17	1 551	336	1 887	2	0	1	3879	TAK	2014	x
2	Kadrowa (dojazdowa 15-19)	324	8	456	453	910	50	152	1	1141	NIE	Jest	6
4	Sztukatorska (Strycharska - Kordiana)	158	10	361	221	582	12	37	2	903	NIE	Jest	16
5	Karolówka (Pilarzy - Jasówka)	207	5	122	289	412	10	24	2	1143	NIE	X	17
6	Sztukatorska (Zawodowa - strycharska)	62	5	0,8	63	63	4	3	3	308	NIE	Jest	21
7	Jasówka (Kanonierska - Karolówka)	107	9	191	149	341	4	1	3	484	NIE	X	341
8	Orbity (Madziarów - kon.)	90	7	0	126	126	5	21	3	0	NIE	2014	6
9	Strycharska (Bombardierów - Kadrowa)	535	6	0	749	749	26	67	2	3879	NIE	2016	11
10	Solferino	320	8	0	448	448	14	31	2	3170	NIE	2017	14
11	Rękawicznicza (Czwartaków-PN)	100	10	265	140	405	3	8	3	663	NIE	2017	51
12	Kadrowa (Kramarska - Paderewskiego)	540	10	1 600	756	2 356	0	0	3	4002	NIE	X	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy.

Wybrane potencjalne zadania wynikające z projektów planów miejscowych (w perspektywie do 2030 roku)

Lp.	Klasa drogi, ciągu	długość (m)	Nazwa drogi, ciągu w mpzp	Istniejąca (nieurządzona)/planowana	Opis drogi, przeznaczenia nieruchomości	Szerokość pasa drogowego	Szerokość jezdni	Inwestor	Podmiot inicjująco-wspierający
		2660			mpzp Stary Rembertów (projekt)				
1	dojazdowa (KDD)	1500	38KDD, 39KDD, 40KDD, 41KDD	P	drogi dojazdowe zaplanowane na terenie między Al.Chruściela, al.Szandarów, linią kolejową a obiektami AON	10	6	Dzielnica	Dzielnica
2	dojazdowa (KDD)	780	33KDD/r	P	ulica od al.Chruściela do ul. Admiralskiej (wzdłuż linii kolejowej) ze ścieżką rowerową po śladzie torów kolejowych			Dzielnica	Dzielnica
3	dojazdowa (KDD)	280	30KDD	P	planowana droga gminna łącząca ul. Frontową z ul. Czerwonych Beretów na pln. od ul. Topograficznej			Dzielnica	Dzielnica
4	komunikacja	100	1KD-KM	P	pętla autobusowa przy al.Chruściela przed linią kolejową			Dzielnica	Dzielnica
5	zieleń		ZP1	P	tereny zielone zaplanowane wzdłuż linii kolejowej do al.Szandarów do Al.Chruściela (rów Magenta i skwer w rozwidleniu al.Szandarów i linii kolejowej)	18756	m.kw.	Dzielnica	Dzielnica
		1640			mpzp Karolówka (projekt)				
6	dojazdowa (KDD)	550	12KDD	N	Kadrowa boczna 65-67	7	6	Dzielnica	Dzielnica
7	dojazdowa (KDD)	400	2KDD	N	Kadrowa boczna 81-83	10	6	Dzielnica	Dzielnica
8	dojazdowa (KDD)	200	24KDD	N	Karolówka (Kadrowa - Jasówka)	8	6	Dzielnica	Dzielnica
9	dojazdowa (KDD)	75	19KDD	N	Jasówka (Szafarzy-Kanonierska)	9	6	Dzielnica	Dzielnica
10	dojazdowa (KDD)	170	3KDD+11KDD	P	łączy Kadrową boczną 81-83 a Kadrową boczną 65-67	12	6	Dzielnica	Dzielnica
11	dojazdowa (KDD)	150	23KDD	P	Jasówka (Karolówka-Roty)	9	6	Dzielnica	Dzielnica
12	dojazdowa (KDD)	95	4KDD	P	łączy Kadrową boczną 81-83 z Magenta	10	6	Dzielnica	Dzielnica
		1125			mpzp Centrum Rembertowa (projekt)				
13	zbiorcza (KDZ)	420	3KDZ,4KDZ	P	tunel Marsa-Chruściela i układ drogowy po stronie Nowego Rembertowa (Bellony, Pociskowa, Kuglarska, Suflerska, Ilskiego, Kacpury)	15	10	ZMID	Dzielnica
14	dojazdowa (KDD)	315	32KDD	P	łączy Strażacką ze Strażacką wzdłuż działki na Ciuchach	10	7	Urząd	Dzielnica
15	lokalna (KDL)	220	10KDL	P	łączy Strażacką z Cyrulików (w tym 110 m to droga od Strażackiej do parkingu)	18	8	Urząd	Dzielnica
16	dojazdowa (KDD)	170	38KDD	P	Madziarów (do terenu rekreacyjnego przy Strażackiej)	10	7	Urząd	Dzielnica
17	usługi		F8.1Zp(U), F9.1Us	P	zagospodarowanie tereny rekreacyjne Strażacka			Urząd	Dzielnica
18	komunikacja		B1.1.Zp/Kp	P	skwer na Chruściela przy PKP Warszawa Rembertów			ZMID	Dzielnica
19	komunikacja		B1.5U/Ks	P	parking po stronie Starego Rembertowa			ZTM	Dzielnica
20	komunikacja		A3.5Kp	P	plac miejski przy PKP Warszawa Rembertów (Nowy Rembertów)			Urząd	Dzielnica
21	zieleń		E2.3Zp/Kp	P	skwer na Os.Pocisk, zagospodarowanie boczny jako ciągu pieszego			Urząd	Dzielnica

Wybrane potencjalne zadania wynikające z planów miejscowych (w perspektywie do 2030 roku)

Lp.	Klasa drogi, ciągu	długość (m)	Nazwa drogi, ciągu w mpzp	Istniejąca (nieurządzona)/ planowana	Opis drogi, przeznaczenia nieruchomości	Szer. pasa drog.	Szerokość jezdni	Inwestor	Podmiot inicjująco-wspierający
		4910			mpzp Zygmuntówka				
1	dojazdowa (KDD)	500	15KD-D	N	Kapitańska (od Czwartaków do Sztandarów)	10	5	Urząd	Dzielnica
2	dojazdowa (KDD)	500	14KD-D	N	Buchalteryjna (od Magenta do al.Sztandarów)	10	5	Urząd	Dzielnica
3	dojazdowa (KDD)	500	13KD-D	N	Solferino (od Magenta za Kamaszniczą)	13	5	Urząd	Dzielnica
4	dojazdowa (KDD)	360	5KD-D	N	Szewska (od Kadrowej do Listonoszy)	10	5	Urząd	Dzielnica
5	dojazdowa (KDD)	270	6KD-D	N	Magenta (od Listonoszy do Kapitańskiej)	10	5	Urząd	Dzielnica
6	dojazdowa (KDD)	270	5KD-D	N	Szewska (od Listonoszy do Kapitańskiej)	10	5	Urząd	Dzielnica
7	dojazdowa (KDD)	250	4KD-D	N	Rękawicznicza po południowej stronie Czwartaków do al. Sztandarów	9	5	Urząd	Dzielnica
8	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	200	10KD-PJ	N	Kapelusznicza	5	5	Urząd	Dzielnica
9	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	100	20KD-PJ	N	Czapnicza	5	5	Urząd	Dzielnica
10	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	60	21KD-PJ	N	Notarialna (od Pacholęcej do Szyszaków)	5,5	5	Urząd	Dzielnica
11	usługi		UCP 1	N	Działka między Czwartaków a Magenta (przy Syrence)			Urząd	Dzielnica
12	zielen		ZP1	N	skwer z placem zabaw przy Licealna róg Sztandarów			Urząd	Dzielnica
13	zielen		ZP2 i ZP3	N	skwer przy ul. Szewskiej między Jerzego a Listonoszy			Urząd	Dzielnica
14	zielen		ZP4	N	skwer przy ul. Kamaszniczej między Szyszaków a Licealną			Urząd	Dzielnica
15	parking	700	KD-KM 1	P	Parking przy przystanku kolejowym Mokry Ług			ZMID	Dzielnica
16	dojazdowa (KDD)	380	16KD-D	P	Projektowana (między Kapitańską a Rękawicznicza)	11	5	Urząd	Dzielnica
17	dojazdowa (KDD)	220	17KD-D	P	Rękawicznicza po północnej stronie Czwartaków do Parkingu	11	5	Urząd	Dzielnica
18	dojazdowa (KDD)	200	6KD-D	P	Magenta (od Kapitańskiej do Rękawicznicznej)	10	5	Urząd	Dzielnica
19	dojazdowa (KDD)	200	18KD-D	P	Szewska (od Kapitańskiej do Rękawicznicznej)	8	5	Urząd	Dzielnica
20	zbiorcza (KDZ)	150	1KDZ	P	Czwartaków - wiadukt przez tory kolejowe			ZMID	Dzielnica
21	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	50	22KD-PJ	P	dojazd do Jerzego między Czwartaków a Magenta	6	5	Urząd	Dzielnica
22	usługi		3-09-08 dz. 2/4	P	Działka przy Czwartaków planowana pod Przedszkole			Urząd	Dzielnica
23				P	ścieżka rowerowa w ul.Kapitańskiej (od Sztandarów do Czwartaków) i w ul. Czwartaków (od Kapitańskiej do ul. Mokry Ług)	2		Urząd	Dzielnica
24	usługi		UCP 2	U	Działka między Kamaszniczą i Szyszaków i Licealną (obecnie plac zabaw)			Urząd	Dzielnica

Wybrane potencjalne zadania wynikające z planów miejscowych (w perspektywie do 2030 roku) cd.

Lp.	Jw.	9320	Jw.	Jw.	Mpzp MOKRY ŁUG	Jw.	Jw.	Jw.	Jw.
1	dojazdowa (KDD)	680	B31	N	Pastuszków	10	6	Urząd	Dzielnica
2	lokalna (KDL)	1000	A9KDL	P	Budnicza (wzdłuż linii kolejowej)	14	6	Urząd	Dzielnica
3	ciąg pieszy (WS)	700	B37WS, B38WS, B39WS, B40WS, B41WS i B41aWS	P	ciąg pieszy wzdłuż WOW po śladzie rowu melioracyjnego	10	6	GDDKiA	Dzielnica
4	zbiorcza (KDZ)	650	O3KDZ	P	Mokry Ług (równoległe do Pastuszków)	20	7	Urząd	Dzielnica
5	dojazdowa (KDD)	650	B36	P	po północnej stronie WOW	10	6	GDDKiA	Dzielnica
6	lokalna (KDL)	600	B28KDL	P	Budnicza od linii kolejowej do Pastuszków (n.Mokry Ług)	14	6	Urząd	Dzielnica
7	dojazdowa (KDD)	580	A15	P	po południowej stronie WOW	10	6	GDDKiA	Dzielnica
8	dojazdowa (KDD)	550	B24	P	szósta za ul. Mokry Ług łącząca WOW (B36KDD) z ul. Budniczą z ul. Pastuszków	10	6	Urząd	Dzielnica
9	dojazdowa (KDD)	530	B23, B25, B27	P	równoległa do ul. Pastuszków łącząca ul. Budniczą z Kddb30	10	6	Urząd	Dzielnica
10	dojazdowa (KDD)	500	B26	P	piąta za ul. Mokry Ług łącząca WOW (B36KDD) z ul. Pastuszków	10	6	Urząd	Dzielnica
11	dojazdowa (KDD)	350	A10	P	pierwsza za ul. Mokry Ług łącząca WOW (A15KDD) z ul. Budniczą	10	6	Urząd	Dzielnica
12	dojazdowa (KDD)	300	B30	P	pierwsza za ul. Mokry Ług łącząca WOW (B36KDD) z ul. Pastuszków	10	6	Urząd	Dzielnica
13	dojazdowa (KDD)	290	B28	P	czwarta za ul. Mokry Ług łącząca B27KDD z ul. Pastuszków	10	6	Urząd	Dzielnica
14	dojazdowa (KDD)	285	A11	P	druga za ul. Mokry Ług łącząca WOW (A15KDD) z ul. Budniczą	10	6	Urząd	Dzielnica
15	dojazdowa (KDD)	285	B29	P	druga za ul. Mokry Ług łącząca B27KDD z ul. Pastuszków	10	6	Urząd	Dzielnica
16	dojazdowa (KDD)	220	A9	P	od Mokry Ług pierwsza w lewo za Budniczą	8	8	Urząd	Dzielnica
17	dojazdowa (KDD)	130	B22	P	sięgacz od Kddb23 pierwszy w lewo jadąc od ul. Budniczej	10	6	Urząd	Dzielnica
18	dojazdowa (KDD)	105	B49	P	trzecia za ul. Mokry Ług łącząca WOW (B36KDD) z B27KDD	8	6	Urząd	Dzielnica
19	dojazdowa (KDD)	100	B35	P	sięgacz od Pastuszków w str. pld.czwarty w lewo jadąc do Budniczej	10	6	Urząd	Dzielnica
20	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	90	A20	P	sięgacz od A10KDD (na pld) między ul. Budniczą a A9KDD	6	6	Urząd	Dzielnica
21	dojazdowa (KDD)	90	A13	P	sięgacz na pln od ul. Budniczej między WOW a A11KDD (bliżej ul. Mokry Ług)	10	6	Urząd	Dzielnica
22	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	85	A21	P	sięgacz od A10KDD (na pld) między A9KDD a A15KDD(WOW)	6	6	Urząd	Dzielnica
23	dojazdowa (KDD)	85	B48	P	sięgacz na pln. od B36KDD(WOW) jadąc do ul.Mokry Ług	10	6	Urząd	Dzielnica
24	dojazdowa (KDD)	80	B33	P	sięgacz od Pastuszków w str. Mokry Ług drugi w prawo jadąc do Budniczej	8	6	Urząd	Dzielnica
25	dojazdowa (KDD)	80	B34	P	sięgacz od Pastuszków w str. Mokry Ług trzeci w prawo jadąc do Budniczej	8	6	Urząd	Dzielnica
26	dojazdowa (KDD)	75	B32	P	sięgacz od Pastuszków w str. Mokry Ług pierwszy w prawo jadąc do Budniczej	8	6	Urząd	Dzielnica
27	dojazdowa (KDD)	65	A12	P	sięgacz na pld od WOW (A15KDD) między ul. Budniczną a A11KDD	10	6	Urząd	Dzielnica
28	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	60	B50KP-Pj	P	sięgacz od Pastuszków do Mokry Ług przy Budniczej (ZL)	6	6	Urząd	Dzielnica
29	dojazdowa (KDD)	60	A14	P	sięgacz na pln od ul. Budniczej między WOW a A11KDD (bliżej WOW)	10	6	Urząd	Dzielnica
30	ciąg pieszo-jezdny (KP-Pj)	45	A22	P	jedyny sięgacz od ul. Mokry Ług pierwszy w lewo za A9KDD	6	6	Urząd	Dzielnica
31	zieleń		A6ZL, A19I-H-pl, A18I-Ks-pl	P	las, skwer miejski między ul.Mokry Ług i linią kolejową (przed Budniczą)			PKP PLK	Dzielnica
32	zieleń		B46I-Ks-pl	P	skwer miejski przy B36KDD(WOW) jadąc do ul.Mokry Ług przed pierwszym sięgaczem (B48KDD) po prawej stronie				Dzielnica
33	zieleń		B47I-Ks-pl	P	skwer miejski przy Pastuszków przy Mokry Ług				Dzielnica
34	zieleń		B18ZP, B45I-H-pl	P	skwer miejski między WOW a ul. Budniczą i ciekim wodnym			GDDKiA	Dzielnica
35	zieleń		B20ZP, B20aZP	P	skwer miejski na pln.od WOW między ciekim wodnym a B36KDD			GDDKiA	Dzielnica
36	zieleń		A7ZL, B15ZL, B16ZL	P	tereny zieleni leśnej (między linią kolejową a Mokry Ług przed Budniczą i za Budniczą; między Pastuszków a Mokry Ług przy Budniczej; za terenami sportu i rekreacji)			Urząd	Dzielnica
37	usługi		B17US	P	za ul. Mokry Ług na północ obszar pod usługi sportu i rekreacji			Urząd	Dzielnica

Bibliografia

- 1) Bienias S., Gapski T., Jąkowski J., Lewandowska I., Opalka E., Strzęboszewski P., Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
- 2) Bożejewicz W., Frankowski M., Pasternak J., Szmyd Z., Żmijewski E., Miejsca pamięci Gminy Rembertów, Wydawnictwo Sióstr Loretanek, Warszawa – Rembertów 1995.
- 3) Dąbrowska A., Dziemianowicz W., Nowicka P., Szmigiel – Rawska K., Planowanie strategiczne. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
- 4) Dzielnica Rembertów m.st. Warszawy, Wydawnictwo Unitex, Bydgoszcz 2011.
- 5) „Encyklopedia Warszawy”, PWN, Warszawa 1975.
- 6) Gordon G. L., Strategiczny plan dla gminy. Jak osiągnąć sukces., tłum. Alicja Kostecka, Agencja Rozwoju Komunalnego, Warszawa 1998.
- 7) Kot A., Weremiuk A., Wskaźniki w zarządzaniu strategicznym. Poradnik dla pracowników administracji publicznej, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
- 8) Kozirski J., Wysocka E., Strategia rozwoju województw i gmin. Teoria i praktyka, Zachodnie Centrum Organizacji, Warszawa 1988.
- 9) Nowy model zarządzania strategicznego rozwojem w Polsce, oprac. przez: Departament Koordynacji Polityki Strukturalnej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.
- 10) Panorama Dzielnic Warszawy w 2010 roku, pod red. Zofii Kozłowskiej, Urząd Statystyczny, Warszawa 2008.
- 11) Przyroda Warszawy, praca zbiorowa pod red. Jerzego Wojtasiewicza, Biuro Ochrony Środowiska Urzędu m.st. Warszawy, Warszawa 2009.
- 12) Raport o stanie zdrowia mieszkańców Warszawy, Warszawa 2009.
- 13) Raport z badań ilościowych „Mieszkańcy o sytuacji społecznej dzielnicy”, Warszawa 2010
- 14) Rembertów – Kolebka Orła Białego, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2012.
- 15) Sobierajski R., Rembertów zapisany w mojej pamięci, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2005.
- 16) Sprawozdania Urzędu Pracy m.st. Warszawy, Warszawa 2001 – 2011.
- 17) Sprawozdanie z działalności Ośrodka Pomocy Społecznej Dzielnicy Rembertów m.st. Warszawy, Warszawa 2007 – 2011.
- 18) Warszawa – nasze dzielnice, Wydawnictwo Unitex, Bydgoszcz 2010.

Słownik najważniejszych pojęć

- Analiza SWOT** – jedna z metod analitycznych stosowanych przy budowie strategii i planów. SWOT, akronim czterech angielskich słów: Strengths (atuty, mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse), Threats (zagrożenia).
- Cel strategiczny** – cel nadrzędny, określający stan, który zamierza się osiągnąć poprzez realizację celów operacyjnych określonych w strategii.
- Cel pośredni** – cel podporządkowany celowi strategicznemu, wskazujący celowe kierunki działań w obszarach definiowanych przez cele operacyjne.
- Cel operacyjny** – cel określający element Strategii, powiązany z konkretnymi programami operacyjnymi.
- Ewaluacja** – osąd wartości interwencji publicznej dokonany przy uwzględnieniu odpowiednich kryteriów (skuteczności, efektywności, użyteczności, trafności i trwałości) i standardów.
- Infrastruktura** – podstawowe instytucje i urzędnia, świadczące usługi niezbędne do funkcjonowania społeczeństwa i zapewniające odpowiednie warunki bytowe ludności.
- Infrastruktura społeczna** – obiekty i urzędnia, które stanowią podstawę świadczenia usług socjalnych i kulturalnych – np. szpitale, domy pomocy społecznej, szkoły, obiekty kulturalne i sportowe. Jest to zespół obiektów i urzędów publicznych zaspokajających potrzeby socjalne, oświatowe i kulturalne ludności. Infrastruktura społeczna ma duże znaczenie dla rozwoju miasta.
- Infrastruktura techniczna** – podstawowe instytucje usługowe i urzędnia, budynki, niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa. Infrastruktura oznacza system elementów stanowiących całość. Infrastruktura służy rozwojowi produkcji i wspiera jej działalność, choć sama nie bierze bezpośredniego udziału w produkcji. Są to urzędnia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty, świadczące podstawowe usługi dla określonej jednostki przestrzenno-gospodarczej w zakresie: energetyki, dostarczania ciepła, wody, usuwania ścieków i odpadów, transportu, itp.
- Jakość** – stopień doskonałości wyrobu lub usługi, zespół cech i charakterystyk wyrobu lub usługi, które są w stanie zaspokoić określone potrzeby.
- Jakość życia (*poziom życia*)** – wskaźnik jakości życia to zwykle statystyczna ocena społeczeństwa, wynikająca głównie z porównań wielu parametrów ekonomicznych, zdrowotnych i środowiskowych, dotyczących jego warunków życia. W modelach socjo-psychologicznych *jakość życia* jest też widziana jako subiektywna ocena jednostki.
- Kapitał społeczny** – wartości oraz normy budujące zaufanie, a tym samym ułatwiające powstawanie więzi, struktur społecznych i współpracę.
- Kierunki** – istotne wskazania, co do zakresu, natężenia i docelowego efektu działań podejmowanych w ramach programów.
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (mpzp)** – podstawowy instrument ustalający regulacje prawne oraz standardy, zapewniające niekolizyjność funkcji i wysoką jakość przestrzeni miasta w poszczególnych strefach.
- Misja strategii** – główne przesłanie strategii rozwoju, wyobrażenie przyszłego stanu, intencja przekształceń.
- Mocne strony miasta** – czynniki mające (lub mogące mieć) pozytywny wpływ na jego rozwój, wyróżniające je w sposób korzystny w stosunku do otoczenia, tworzące podstawy do jego przyszłego rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów i osób odwiedzających.
- Monitoring** – proces systematycznego zbierania i analizowania ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i całego programu.
- Priorytet** – cel operacyjny o najwyższej randze, którego realizacja ma przywilej pierwszeństwa.
- Program operacyjny** – zbiór projektów uwzględniający działania i zasady, wskazujący przedmiot podejmowanych działań, osobę odpowiedzialną za wykonanie i nadzór, harmonogram, koszt realizacji, źródła finansowania, wskaźniki oceny osiągnięcia wyznaczonych celów.

Program Rozwoju Lokalnego – zaplanowane działania, ukierunkowane na tworzenie jak najkorzystniejszych warunków rozwoju, z pożytkiem dla lokalnej społeczności, przy optymalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów finansowych, organizacyjnych i ludzkich. Program jest uszczegółowieniem zapisów Strategii Rozwoju Miasta.

Partnerstwo publiczno-prywatne – współpraca jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami prywatnymi przy realizacji zadania publicznego.

Projekt – zbiór zadań, wskazujący przedmiot podejmowanych działań, osobę odpowiedzialną za wykonanie i nadzór, harmonogram i koszt realizacji, źródła finansowania oraz wskaźniki oceny stopnia osiągnięcia wyznaczonych celów.

Rewitalizacja – złożony długofalowy proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych częściach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego, a także do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych.

Ryzyko – niepewność związana ze zdarzeniem lub działaniem, które wpłynie na zdolność organizacji do realizacji celów jej działalności.

Słabe strony miasta – czynniki mające (lub mogące mieć) negatywny wpływ na rozwój miasta, utrudniające rozwój i realizację zamierzeń; braki w potencjałach, obniżające pozycję miasta zarówno w oczach mieszkańców, jak i podmiotów zewnętrznych.

Strategia rozwoju – koncepcja działania zmierzającego do rozwoju miasta, przedstawiona w formie dokumentu zawierającego procedury osiągania zamierzonych celów. Zawiera: diagnozę stanu istniejącego, analizę walorów i minusów, szans i zagrożeń, wizję.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP) – dokument planistyczny, określający politykę zagospodarowania przestrzennego gminy. Ustalenia *Studium* są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych. *Studium* nie jest przepisem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych, związanych z realizacją inwestycji w gminie.

Szanse dla miasta – czynniki w otoczeniu, sprzyjające (lub mogące sprzyjać) rozwojowi miasta, umożliwiające, wzmacnianie sił, uruchamianie nowych kierunków rozwoju, eliminowanie słabości.

Wizja miasta – pożądaný obraz miasta w przyszłości, wskazujący główne wyzwania, przed którymi miasto stoi. Stanowi podstawę określenia celów strategicznych.

Wskaźnik – wyznacznik stopnia osiągnięcia celu lub realizacji programów, projektów i zadań.

Zadanie – podstawowa jednostka realizacyjna, służąca osiągnięciu wyznaczonych celów, wskazująca przedmiot zadania, osobę odpowiedzialną za wykonanie i nadzór, harmonogram realizacji, koszt realizacji i źródła finansowania.

Zagrożenia dla miasta – czynniki w otoczeniu, utrudniające (lub mogące utrudniać) rozwój miasta, stanowiące bariery w przełamywaniu obecnych trudności i blokujące możliwości podejmowania działań w różnych, istotnych z punktu widzenia rozwoju miasta, dziedzinach.

Zarządzanie ryzykiem – działania podejmowane w celu identyfikacji, oceny oraz określenia reakcji na ryzyko.

Zarządzanie strategiczne – kierowanie rozwojem gminy/dzielnicy w długim czasie, nastawione na wykorzystanie szans i unikanie zagrożeń pojawiających się w otoczeniu. Jest to ciągły proces osiągania zamierzonych celów, polegający na użyciu właściwych środków w konkretnym czasie i miejscu, przy uwzględnieniu istniejących ograniczeń i możliwości.

(...)

Pominięto Załączniki 1-5.